

VÄKIVALTA



kansaa vastaan

SODAN- JA FASISMINVASTAINEN TYÖ r.y.

# LUKIJALLE

Aikamme kiihkeä elämäntahti, voimakas poliittinen kehitys ja yhteiskunnallisen elämän monimutkaistuminen nostavat eteemme yhä uusia pulmia. Demokratia, kansanvalta, diktatuuri, kapitalismi, sosialismi ovat käsitteitä, jotka yhä useammin nousevat kansanjoukkojen pohdittavaksi kiristyvässä yhteiskunnallisessa taistelussa. Hämätäkseen kansanjoukkojen käsityksiä vallassaoleva porvaristo väärentää historiaa ja sekoittaa käsitteitä pelastuakseen historian tuomiolta ja säilyttääkseen riistojärjestelmänsä, jonka aika on joutua historian roskatynnöreihin uuden ajan rynnistäessä eteenpäin.

Taantumuksellinen suurporvaristo, joka on vastuussa kansamme kärsimästä mielivallasta ja sodista tekeytyy nyt vanhurskaan demokraattiseksi ja syyttää valheita diktatuurihankkeista väkivallan, sodan ja fasismin vastustajia vastaan. He yksinkertaisesti ovat siirtäneet omat syntinsä toisten niskoille ja aikovat tehdä sitä edelleen. Se ei nyt enää käy! Totuus paljastuu hitaasti mutta varmasti Suuren Rahan ja sen poliitikkojen jarrutuksesta huolimatta. Tämän kirjasen tarkoituksena on omalta osaltaan auttaa totuuden löytämisessä, paljastamalla edes osittain

maatamme hallinneen suurporvariston diktatuurikomento, sen "demokratian" todellinen luonne ja sen taantumukselliset aiheet ja voimat vielä tänä päivänä.

Suomen kansa haluaa rauhaa. Se haluaa rakentaa maataan ja onnellisempaa tulevaisuuttaan, mutta se ei voi tehdä sitä silmät ummessa eikä suurporvariston valhelupauksiin luottaen. On tunnettava historian totuus, on tunnettava kansanvallan viholliset, jotta voisimme välttää jo koettujen raskaiden aikojen uusiutumisen. Kansan tahtoon ja kykyyn nojaten voimme rakentaa onnellisemman tulevaisuuden kansallemme — tulevaisuuden jossa ei ole väkivaltaa ja vääryyttä.

**Julkaisija**

# TIE DEMOKRATIAAN TAISTELUN KAUTTA

## Kansa ilman oikeuksia

Aina vuoteen 1906 saakka Suomen kansan valtaenemistö oli vailla kaikkia demokraattisia oikeuksia. Ennen nykyistä eduskuntaamme hallitsivat säätyvaltiopäivät, joihin säädyt valitsivat edustajansa. Aatelisto, johon kuului noin 10 000 henkilöä, sai lähettää valtiopäiville yli 300 edustajaa. Porvarisäädyn edustus perustui varallisuuden, papiston virka-asemaan tai arvoon, talonpoikaiston manttaaliin pannun maan suuruuteen, mutta työläiset, torpparit ja pientalonpojat suljettiin tästä oikeudesta pois omaisuus-, virka- ja tulorajoituksilla.

Miten kapealla pohjalla valta silloin oli, sitä osoittaa se, että säätyvaltiopäivien aikana äänioikeutettuja oli vain 125 000, mutta äänioikeusuudistuksen jälkeen 1 250 000.

Omistamatonta väestöä ei sorrettu yksinomaan kielitämällä valtiolliset ja yhteiskunnalliset oikeudet, vaan sen elämää rajoitettiin lukuisilla feodaalisilla laeilla ja määräyksillä, jotka rajoittivat sen muuttoa paikkakun-

nalta toiselle, oikeutta katkaista palvelussuhteitaan jne.

Työväestön taistelu äänioikeusuudistuksen ja demokraattisten perusoikeuksien puolesta oli oikeutettua, mutta säätyvaltiopäiviä hallitsevat omistavan luokan jäsenet eivät sitä tunnustaneet, vaan taistelivat vastaan kaikin voimin käyttäen apunaan omaa virkakoneistoaan, tsaarin santarmeja ja ohranalaitosta.

## **Demokratia omistavan luokan vihan kohteena**

Työväen yhteiskunnallinen uudistusliike suurlakkoineen vuonna 1905 mursi tien auki edistyksen voimille ja sen taistelun tuloksena saatiin mm. äänioikeus ja kansanedustuslaitos. Vuoden 1907 kaksissa eduskuntavaaleissa työväestö menestyi hyvin, mutta eduskunta hajoitettiin kummallakin kerralla. Vuosien 1906—1917 välisenä aikana suoritettiin maassamme 7 eduskuntavaalit ja eduskunta hajoitettiin toisensa jälkeen useita kertoja. Vuonna 1916 eduskuntavaaleissa työväestö sai enemmistön edustajapaikoista, mutta eduskuntaa ei kutsuttu koolle ennen Venäjän helmikuun vallankumousta. Suuromistajat eivät voineet sietää laillisella tavalla saatua työläisenemmistöistä eduskuntaa, vaan turvautuivat väkivaltaan Venäjän taantumuksen pistinten suojassa. Myös aikaisemmissa eduskunnan hajoittamisissa maamme porvaristo turvautui tsaarin apuun omaa kansaansa ja oman maamme lakeja vastaan.

Näinä aikoina suomalainen oikeisto loi väkivalta politiikkansa perinteet, jota politiikkaa se on toteuttanut ja useaan kertaan turvautunut vieraiden valtojen apuun oman maansa edistyksellisiä voimia vastaan.

Kansaa riistävä omistava luokka salli demokratiaa kansalle vain äärimmäisen vastenmielisesti tilanteissa, joissa se ei uskaltanut lähteä ottamaan sitä pois peläten menettävänsä valtansa kokonaan, peläten työtätekevän kansan joukkovoimaa.

## **Torpparit maanomistajien rautakoron alla**

Torpparit lähtivät myös liikehtimään turvallisemman asemansa puolesta ja järjestyivät taisteluun Tampereen kokouksessa 1906. Syntyi torpparilakkoja, joihin senaatti ja maanomistajat vastasivat väkivallalla. Torppareita hädettiin tiloiltaan ja asunnoistaan santarmien ja ratsupoliisien voimalla. Kuuluisin näistä taisteluista oli Laukon torpparilakon johdosta suoritettu kostohyökkäys, jossa 80 torpparia, noin 500 ihmistä, hädettiin vuosikymmeniä viljelemiltään tiloiltaan ja asunnoistaan. Kansan oikeus lyötiin maahan poliisien sapeleilla ja tsaarin santarmien lyijyruoskilla. Torppareille teki oikeutta vasta vuoden 1918 vallankumoushallitus, joka lailla vahvisti vuokraviljelijäin oikeuden maahansa ja teki heistä itsenäisiä. Tätä oikeutta ei luokkasodanjälkeinen valkoinen valta voinut peruuttaa, sillä se olisi nostanut uuden aallon itseään vastaan.

## **Elämää ensimmäisen maailmansodan varjossa**

Ensimmäisen maailmansodan aikana maassamme julistettiin sotatila, toimeenpantiin ennakkosensuuri ja työväestöltä kiellettiin oikeus lakkoihin. Synnytetty tilanne antoi äärimmäiselle oikeistolle ja suurtyönantajille suuret mahdollisuudet kansanvaltaisten oikeuksien kaventami-

seen ja tehostettuun työn riistoon, joita mahdollisuuksia se käytti halukkaasti hyväkseen. Elettiin maailmansodan raskaita ja epävarmoja aikoja, jolloin pienen kansan olisi pitänyt yksissä tuumin ja keskinäisellä solidaarisuudella selviytyä vaikeuksistaan, mutta niin ei tapahtunut, vaan oikeisto painoi säälimättömästi saappaansa kansan niskaan. Poliittinen mielivalta rehoitti, elintarvikkeiden ja työn puute teki elämän entistä epävarmemmaksi ja turvattomaksi.

## **Laitonta laillisuutta**

Vuoden 1916 vaaleissa työkanza sai eduskunnan 200 edustajapaikasta 103 paikkaa. Eduskunta pääsi kokoon-tumaan kuitenkin vasta tsaarin kukistuttua 1917, jolloin oman maamme taantumuksen lujin selkänöjä kaatui Venäjän vallankumouksen johdosta. Tämä työväenennemmis-töinen eduskunta hyväksyi ns. valtalain ja päätti, ettei sitä alisteta Venäjän väliaikaisen hallituksen hyväksyt-täväksi. Tämä teko merkitsi asiallisesti alkua Suomen irtautumiselle Venäjästä. Mutta maamme porvaristolle itsenäisyyskysymys ei merkinnyt niin paljon kuin pelko työkansan enemmistöstä eduskunnassa. Siksi se yhdessä Venäjän väliaikaisen hallituksen kanssa hajoitti eduskun-nan. Hyväksytty valtalaki määräsi Suomen eduskunnan maan korkeimman vallan haltijaksi, joten Venäjän väli-aikaisella hallituksella ei ollut mitään laillista valtaa edus-kunnan hajoittamiseen. Työläisedustajat katsoivatkin määräyksen laittomaksi, mutta porvarilliset edustajat vaativat sen noudattamista laillisena. **Laittomuus muut-tui porvariston mielessä laillisuudeksi, kun se turvasi heille valkan ja esti työväen vaikutusvallan kasvun. Por-**

varienemmistöinen eduskunta kumosi tämän valtalain vuoden 1917 saamansa vaalivoiton jälkeen. Mutta sen oli pakko vahvistaa jo eduskunnan aikaisemmin kesällä hyväksymät kunnallislait ja 8 tunnin työaikalaki. Ne päätökset se teki vasta työläisten voimakkaan painostuksen ja joukkoliikehtimisen johdosta.

## **Demokratialle osoitettiin romukoppaa**

Kun porvaristo sai vuoden 1917 vaaleissa voiton, yritti se heittää koko demokratian romukoppaan aikomalla perustaa kolmen miehen direktorion, jolla olisi ylin hallitusvalta maassamme. Siinä tarkoituksessa senaatin päämies Svinhufvud neuvotteli Saksan militaristien kanssa, mutta silloinen maailmantilanne sekoitti hänen puuhansa.

## **Valkoinen valhe**

Venäjällä oli 1917 syksyllä tapahtunut työväen ja talonpoikain vallankumous, jossa Kerenskin väliaikainen hallitus suistettiin vallasta ja maa julistettiin työläisten ja talonpoikien hallitsemaksi valtioksi. Työväenliikkeemme esityksestä Venäjän työläis-, sotamies- ja talonpoikaisedustajain neuvoston toimeenpaneva keskuskomitea vahvisti tammikuun 3 päivänä vuonna 1918 jo edellisenä jouluna myönnetyn itsenäisyyden. 8. 1. 1918 Svinhufvud lausui eduskunnassa:

**"... nyt Venäjän kansa on ylevämielisesti Suomeen nähden täyttänyt lupauksensa pienten kansojen itsemääräämisoikeuden toteuttamisesta..."**

Siitä huolimatta porvarit yhä nimittävät aloittamaansa luokkasotaa vapaussodaksi. Kysymys ei ollut vapausso-  
dasta eikä maamme itsenäisyydestä, joka jo oli myön-

netty maallemme, vaan kysymys oli vallan säilyttämisestä suuronistajilla, oikeudesta riistää omaa kansaansa ja lyödä maahan työkansan liikehtiminen kansanvallan toteuttamiseksi, kansanvallan, joka ei tunne toisen ihmisen riistoa toisen yli. Siitä oli kysymys luokkasodassa vuonna 1918.

Taistelussa omaa kansaansa vastaan porvaristo jälleen turvautui vieraan apuun. Kun se oli menettänyt tsaarin ja Kerenskin tuen, auttoi sitä Saksan imperiaalismin lähettämällä valkoisen rintaman avuksi von der Goltzin johtaman, maailmansodan rintamilla koulutetun saksalaisen apujoukon, joka sitten ratkaisi voiton valkoisten hyväksi.

## Missä on ihmisyyys, missä oikeus?

Luokkasodan aikana valkoiset muodostivat kenttäoikeuksia, joita mikään Suomen laki ei tuntenut. Myöhemmin ne muutettiin valtiorikosoikeuksiksi. Nämä "oikeuslaitokset" toteuttivat julmaa vihaa ja kostoa. Keväällä 1918 oli maassamme 63 vankileiriä. Eräiden arvioiden mukaan niissä oli 90 000 vankia. Oikeusministeri K. Söderholm ilmoitti eduskunnassa, että vankien luku oli 27. 6. 1918 73 915, näistä naisia 4 600. Viipurin vankileirillä oli alle 16-vuotiaita 67. Valtiorikosoikeudet antoivat 555 kuolemantuomiota, 886 elinkautista vankeustuomiota ja eri pituisiin kuritushuonerangaistuksiin tuomittiin 67 233 henkilöä, näistä naisia 3 998. Tuossa joukossa oli alle 21-vuotiaita 28,6 prosenttia ja yli 70-vuotiaita 41 miestä ja 3 naista.

Teloitusten koko määrästä ei ole tarkkoja tietoja, sillä niitä suoritettiin jo ennen valtiorikosoikeuksien päätöksiä kenttäoikeuksien toimesta ja suuret määrät tapettiin

ilman mitään oikeudenkäyntiä. Tapettujen todellisen määrän arvioidaan olevan yli 15 000.

Vankileireillä tuhottiin vankeja tuhansittain nälkään ja kurjuuteen. Tri Reinikaisen tietojen mukaan vangeille annettiin alusvaatteita vasta 6 kuukautta sen jälkeen, kun heidät oli leirille tuotu. Kustakin tuhannesta tuomitusta oli 345 ilman paitaa, 420 ilman alushousuja, 700 ilman sukkia ja 339 ilman pikkutakkia. Kun ottaa huomioon maamme ilmaston, oli vankien tila todella kurjaa-kin kurjempi.

Tarkastaja Sarlinin mukaan oli 1. 5. 1918 — 30. 4. 1919 välisenä aikana vankileireillä kuollut 11 738 vankia, näistä turvotukseen 551, keripukkiin 96 ja yleiseen heikkouteen 980. Kuinka paljon heitä menehtyi jo ennen mainitua määräpäivää siitä ei ole tietoa.

Prof. Tigerstedtin mukaan oli vankien ravinnon päivittäinen kaloriamäärä esim. Suomenlinnan leirillä vain 800 —1000. Paasivuori ilmoitti eduskunnassa 2. 7. 1918, että Tammisaarella eräässä suuressa parakissa oli vankia kohden lattiatilaa vain vajaa neliömetri.

Englantilainen Times-lehti kirjoitti 9. 12. 1919:

**"Valkoisten voittoa seurasivat tietysti pakkotoimenpiteet ns. valkoinen terrori. Kapinalliset kukistettiin julmuudella, mikä eittämättä panee epäilemään, voidaanko Suomi lukea kuuluvan enempää länteen tai itään, niin vielä suuremmalla syyllä kuin mitä tulee muihin entisen tsaarivaltakunnan osiin."**

## **Valkoisten luokkaoikeuksien laittomuus**

Luokkasodan ajan valkoisten oikeuslaitoksien laillisuutta on tutkittu ja todettu, että kenttäoikeuksista ei

ollut minkäänlaista mainintaa Suomen laeissa. Eikä niitä nykyisenkään käsityksen mukaan voi olla muuta kuin sotatilan vallitessa, jolloin tulevat voimaan sotalait. Silloin ei kuitenkaan ollut sotatilaa virallisesti eikä lakien mukaan. Suomelle oli myönnetty itsenäisyys jo ennen luokkasodan alkua, joten vapaussodasta puhuminen on perusteetonta. Sisällissodan varalta ei liioin lakeja oltu säädetty. Myös valtiorikosoikeudet olivat laittomia, vaikkakin niistä annettiin poikkeuslaki 29. 5. 1918, sillä silloin voimassa olleen vuonna 1772 hyväksytyn hallitusmuodon 16 § kielsi kaikki erikoistuomioistuimet yksinvallan ja hirmuvallan välineinä.

## **Vangit aiottiin vaihtaa apulantaan**

Valkoinen valta ei tyytynyt tuhoamaan poliittisia vastustajiaan hirttämällä, ampumalla, nälkään ja kurjuuteen näännyttämällä, vaan se meni julmuudessaan ja ihmisarvon polkemisessaan vieläkin pidemmälle aikomalla lähettää punavangit orjatyöläisiksi Saksan kalikaivoksiin saadakseen vastikkeeksi sieltä apulantaa. 16. 7. 1918 eduskunnassa hyväksyttiin laki, jonka 3 pykälässä sanotaan:

**"Vähintään kolmeksi vuodeksi pakkotyöhön määrätty vanki saatakoon Senaatin päätöksellä siirtää pakkotyötään suorittamaan maan rajojen ulkopuolella Senaatin määräämässä maassa ja sen hyväksymän valvonnan alaisena..."**

Saksan keisarivalta kukistui kuitenkin ennen kuin päätöstä ehdittiin toteuttaa ja niin Suomi joutui luopumaan tästä uudesta "vientitavarastaan".

Porvariston omaan kansaansa suuntaama viha ja kosto oli verinen.

## **Vapautta voidaan vainota mutta ei kukistaa**

Teloittaessaan työläisiä valkoiset vanhoivat toimeenpanevasa sellaisen "apuharvennuksen", ettei työväenliike nouse tässä maassa sataan vuoteen. Samalla he aikoivat lopullisesti romuttaa demokratian ja muodostaa Suomesta kuningasvallan, sillä demokratian puolustaja, työväenliike, oli lyöty maahan. Tarkoitus oli tuoda maamme kuninkaaksi saksalainen prinssi, mutta Saksan häviö ensimmäisessä maailmansodassa hautasi tämän suunnitelman.

Myös porvariston sisäiset ristiriidat nousivat heti luokkasodan jälkeen esiin varsin voimakkaina hallitusmuoto-taistelussa ja suhtautumisessa sodan ja rauhan asiaan. Tunnettu tasavaltalainen poliitikko ja ministeri Ritavuori murhattiin 14. 2. 1922, koska hän vastusti kuningaspuuhailuja ja niitä aseellisia ryöstöretkiä, joita tehtiin Neuvosto-Karjalan alueelle.

Samaan aikaan kun porvariston kosto poltti vielä syviä haavoja työväenluokkaan ja voittajat selvittelivät keskinäisiä välejäan, järjestäytyivät kansanvallan voimat uudelleen. Neuvosto-Venäjälle siirtyneet punakaartilaiset ja työväenliikkeemme toimihenkilöt perustivat elokuun 29 päivänä vuonna 1918 Suomen kommunistisen puolueen, joka toimi maassamme salaisena välirauhaan 1944 saakka. Vainotusta asemastaan huolimatta sen vaikutus maassamme oli huomattava.

Myös vasemmistotyöläisten julkinen toiminta nousi nopeasti. Vuonna 1920 toukokuun 13—15 päivänä perustettiin Suomen Sosialistinen Puolue. Perustava kokous kuitenkin hajoitettiin toisena kokouspäivänä, mutta kohta sen jälkeen pidettiin uusi kokous, jossa perustettiin puolue uudelleen nimellä Suomen Sosialistinen Työväenpuolue. Tästä alkoi julkisten työväenjärjestöjen perustamisen ja lakkauttamisten pitkä sarja, joka jatkui aina välirauhaan 1944 saakka. Aina kun toinen järjestö lakkautettiin, syntyi uusi. Työväenluokka taisteli sitkeästi ja peräänantamattomasti julkisten toimintamahdollisuuksiensa puolesta.

## Väkivallan jyrä kulkee yhä

Valkoisen terrorivallan aseellisena pönkänä oli armeija ja suojeluskunta sekä lukuisa määrä eri nimisiä järjestöjä. Kaikkein likaisimman työn teki valtiollinen poliisi eli ohrana, jonka läheisimpiä apulaisjärjestöjä olivat mm. Suomen Suojeluliitto ja Vapaussodan Rintamamiesliitto. Viimeksimainitulla oli oma urkintajaosto, jonka työ oli kohdistettu yksinomaan vasemmistojärjestöihin. Ohrana toimeenpani vangitsemiset, teki syytekirjelmät ja jopa tuomiotkin, jotka esitettiin oikeuslaitokselle. Vangitsemisten laajuudesta mainittakoon, että kun Suomen Sosialistinen Työväenpuolue lakkautettiin, vangittiin sen eduskuntaryhmä kokonaisuudessaan perustuslain säädöksistä huolimatta, jotka säädökset sisälsivät mm. kansanedustajain koskemattomuuden. 189 puolueen jäsentä tuomittiin kuritushuoneeseen, puolueen sanomalehdet lakkautettiin ja kirjapainot takavarikoitiin metsästys- ja kalastuslain nojalla.

STPn oikeusjuttua Turun hovioikeuteen seuraamaan saapuvilta ruotsinmaalaisilta lakimiehiltä kiellettiin maa-hantulolupa. Myöhemmin, kun tapaus herätti kansainvälistä paheksumista, myönnettiin heille oikeus saapua maahamme. Joukossa oli mm. kansainvälisesti tunnettu ruotsalainen juristi Georg Branting, joka perustellusti leimasi oikeudenkäytön Suomessa ”länsimaisista oikeudenkäyntitavoista luopumiseksi”. Kirjassaan ”Oikeudenkäyttö Suomessa” hän sanoo mm:

”Niitä perustuslakeja, joiden piti suojella kansanedustajan koskemattomuutta tulkittiin mielivaltaisesti, asetuttiin kokonaan painovapauden suojana olevien perustuslakien yläpuolelle, ei välitetty lainkaan yksityisen omistusoikeudesta, tahdottiin yhdellä iskulla lamauttaa koko työväenpuolue — ja kaikki tämä ilman mitään erityistä ulkonaista aiheutta, ilman mitään edes hyväksyttävää tekosyytä.”

Syytöksiä sen ajan poliittisissa oikeusjutuissa ei tarvinnut todistaa, se riitti, mitä valtiollinen poliisi väitti.

Työväenliike eli ja toimi ”ohrananalaisessa” vapaudessa, kuten silloin sattuvasti sanottiin. Mutta se toimi kuitenkin, sitä ei voitu kokonaan millään estää.

Ammatillisen taistelun voimasta ja toimeliaisuudesta mainittakoon, että kun Suomen Ammattijärjestön jäsenmäärä oli vuoden 1925 lopussa 50 472, oli se vuoden 1923 puolivälissä 85 265. Vuosien 1920—1927 välisenä aikana oli 574 työnseisausta, joista 111 tapauksessa hyväksyttiin työläisten vaatimukset. Se oli silloisissa oloissa hyvä saavutus.

Näinä vuosina Martti Pihkalan johdolla luotiin laaja rikkuriorganisaatio, jolla yritettiin murtaa työläisten taistelu. Se oli eräs aikansa tyypillinen väkivallan muoto,

joka oli järjestöllisenä pohjana myöhemmin esiintyneelle Lapuanliikkeelle.

1920-luku oli kuvaannollisesti sanottuna sinnikästä sis-sisotaa kansanvallan puolesta, perustuslaillisten oikeuk-sien kiinnipitämisestä. Niin nuoriso kuin vanhempikin väki tunsii läheistä taistelutoveruutta toisiaan kohtaan. Niinä vuosina suomalaisista työläisistä muokkaantui se luja ja kansanvallan asialle uskollinen, toisinaan yli ihmi-sen kestokyvyn menevältä tuntuvan kärsimyksen voitta-nut taistelujoukko, jonka kokemusta, taitoa ja kestä-vyyttä tarvittiin seuraavan kymmenluvun vieläkin ko-veudessa ajassa.

# **TALOUSPULA JA AVOIMEN FASISMIN ESIINMARSSI SUOMESSA V. 1930**

## **Suuntaus fasismiin**

Suomen taantumusporvaristo, joka v. 1918 luokkasodassa oli saksalaisen imperialismiin avulla lyönyt maamme työväenliikkeen ja kehaissut nujertaneensa sen jopa sadaksi vuodeksi, joutui toteamaan melko pian, että kaikista 1918 tapahtumain jälkeisten vuosien ankarista vainoista huolimatta työväenliike oli jo v. 1929 jälleen voimakkaassa nousussa. Tätä osoitti mm. se, että vuoden 1929 eduskuntavaaleissa sosialistisen työväen ja pienviljelijäin vaaliliitto sai 927 000 ääntä eli 16 % enemmän kuin edellisissä vaaleissa ja saman vuoden kunnallisvaaleissa se sai 370 uutta paikkaa valtuustoihin. Kun myöskin ammattiyhdistysliikkeessä, jonka johtoportaajat olivat pääasiassa vasemmistolaisissa käsissä, tapahtui voimakasta kehitystä, alkoi tilanne käydä kiusalliseksi kapitalistipiireille, joiden talous- ja ulkopoliittisiin suunnitelmiin ei tällainen demokraattinen kehitys soveltunut.

Kapitalistipiirien suunnitelmat eivät suinkaan tähdänneet perustuslakien mukaiseen demokratian palauttamiseen ja rauhanasian vaalimiseen silloisessa myrskyisessä maailmantilanteessa, vaan v. 1918 saavutetun luokkaherpuuden vakiinnuttamiseen ja imperialistimaiden aloittamaan Neuvostoliiton vastaiseen sotapolitiikkaan yhtymiseen. Nämä kansamme edun vastaiset suunnitelmat tulivat yhä selvemmin näkyviin v. 1929 alkaneen kansainvälisen talouspulan vaikuttaessa maamme talouselämään. Pulan pahimpina vuosina 1930—1933, jolloin työttömyys kasvoi valtavasti, viljelijäin tilojen pakkohuutokaupat lisääntyivät vuosi vuodelta ja pienyrittäjät sortuivat konkurssiin, toimivat suurpääomapiirit, joiden käsissä oli taloudellinen ja asiallisesti myös poliittinen valta, erittäin häikäilemättömästi siirtääkseen pulan koko rasituksen työtätekevien kansalaisten kannettavaksi. Jos milloinkaan, niin juuri näinä pulavuosina tuli näkyviin kapitalisti- ja pankkimiespiirien ja heidän valtaansa kannattavien väkivaltaisuus ja häikäilemätön lakien ja kansalaisoikeuksien maahan polkeminen.

Pulan alkaessa vaikuttaa vv. 1928—29 tuli myös entistä selvemmin näkyviin, että teollisuuspiireissä alettiin valmistautua kansan mahdollisen tyytymättömyyden armoittomaan nujertamiseen. Italiassa jo silloin valtaan päässeeseen fasismiin ja Saksassa alullaan olevan natsilaisuuden esimerkkiä seuraten meilläkin alettiin kehittää erilaisia diktatuuri- ja terroritoimintaliikkeitä, joita jo v. 1929 aikana syntyi Valtakunnan suojeluliiton, Lalliliiton y.m. nimisinä.

On kuitenkin merkittävä, että kansamme keskuudessa syvälle juurtuneiden kansanvaltaisten perinteiden vuoksi tällaisille terroriliikkeille oli vaikea luoda joukkopohjaa.

koska ei edes kaikkia porvarillisia piirejä ollut helppo saada näiden väkivaltaliikkeiden taakse. Siksi fasistipiirejä varmaan ilahduttikin keksintö, että liike on kehitettävä talonpoikaisena kansanliikkeenä kommunismin ja sosialismin vastaisilla tunnuksilla. Tällöin se myös palvelisi kahta suurporvariston pyrkimystä — työväenliikkeen nujertamista ja Neuvostoliittovastaisen sodanvalmistelun asiaa samalla kertaa. Tällaista "talonpoikaista kansanliikettä" lähdettiinkin kehittämään Lapualta, Etelä-Pohjanmaan talonpoikaiston keskuudesta, jossa oli useita vuosia toiminut "rikkurikenraali" Martti Pihkalan johdolla laaja rikkurivärväysjärjestö. Tämän järjestön avulla oli jo v. 1918 jälkeisissä valkoisen terrorin oloissa pyritty murtamaan työväen lakkoliikkeitä ja nyt tuo valmis yhteysmiesverkosto antoi nopeat lähtömahdollisuudet "talonpoikaishuoneelle". Tätä varten oli jo myös valmis keulakuvakin, "kansanjohtaja jumalan armosta", olemassa, nimittäin velkaantunut suurtalonpoika Vihtori Kosola, joka oli toiminut jo vuosia rikkurivärväysvoiman päähankkijana Lapualla. Kosolan tapaisia velkaantuneita suurtalonpoikia ja suuruudenhulluja poliittisia keinottelijoita oli Lapualta muitakin ja lisäksi on otettava se huomioon, että Etelä-Pohjanmaan uskonnollishenkinen talonpoikaisto oli ollut vuodesta 1918 lähtien erikoisesti taantumuspropagandan kohteena ja oli näin ollen altis tällaiseen liikkeen käyttövoimaksi.

Lapuanliikkeen järjestöllinen kehittäminen vei aikaa syksystä 1929 maaliskuuhun 1930, mutta tälle nimelle muodostettu terrori- ja väkivaltatoiminta alkoi toimia jo joulukuulla 1929 ja oli sen johdossa "talonpoikaishuone" nimestä huolimatta alusta alkaen teollisuus- ja pankkimiehistä ja kokoomuspuolueen johtohenkilöistä

muodostettu sisärengas, joista piireistä myös liike rahoitettiin. Vaikka tätä tosiasiaa alussa yritettiin salata, tuli se vähitellen tapahtumien yhteydessä avoimesti esille. Vaikutusvaltaisilla talouselämän ja politiikan johtopaikoilla olevat kokoomuksellaiset ja muut taantumuspierit hoitivat asiat niin, että hyökkäys perustuslakiemme suomia kansalaisoikeuksia vastaan tapahtui samanaikaisesti virallista tietä (eduskunta ja oikeuslaitos) ja epävirallista tietä (lapualaisfasistien avoin väkivalta). Juuri Lapuanliikkeen vuosina tuli kirkkaimmin näkyviin meidän maassamme, miten kapitalisti- ja suurpääomapiirit saattavat alistaa valtiokoneiston väkivalta politiikkansa palvelukseen ja mitätöidä lakienkin kansalaisille suomat oikeudet.

## **Hyökkäys yhdistymis- ja kokoontumisvapautta vastaan**

Erikoisesti kokoomuksellisessa lehdistössä ja muussa taantumuspropagandassa suoritettu kiihoitus vasemmistotyöväenliikettä vastaan v. 1929 syksyllä johti jo joulukuun alussa siihen, että Lapualla organisoitu "kansalaiskokous" lähetti lähetystön hallitusta ja eduskuntaryhmiä painostamaan yhdistyslain muuttamiseksi niin, että tuomioistuimien saisi vallan yhdistyksen lakkauttamiseen siinä tapauksessa, että yhdistys "ilmeisesti oli tarkoitettu lakia kiertäen jatkamaan jonkin lakkautetun yhdistyksen toimintaa" ja että "sisäasiainministeri ja maaherrat saisivat oikeuden kieltää yhdistyksen toiminnan ilman tuomioistuimen päätöstäkin". Kokoomuspuolueen toimesta valmistettu hallituksen esitys tulikin nopeassa tahdissa eduskuntaan ja hyväksyttiin toisessa käsittelyssä joulukuun 20 päivänä. Osa ruotsalaisesta ja sosialidemokraat-

tisesta eduskuntaryhmästä äänesti Työväen ja Pienviljelijäin ryhmän kanssa esitystä vastaan, mutta sosialidemokraattisen ryhmän oikeisto pidättyi äänestämästä ja auttoi siten lain tulemistä hyväksytyksi, vaikka olisi voinut sen estää. Yhdistyslain käsittelyn aikana kiihtyi oikeistopropaganda vasemmistotyöväen liikettä vastaan, poliittisten vankien asemaa eri vankiloissa alettiin huonontaa ja valtiollisen poliisin suorittamat vangitsemiset lisääntyivät. Tämä virallinen suurporvariston johtama diktatuuri ei kuitenkaan tapahtunut fasistipiirien mielestä riittävän nopeasti ja tehokkaasti, siksi alkoikin avoimen väkivallan käyttö tuon virallisen terrorin rinnalla.

## **Hyökkäys nuorisojuhlilla Lapualla**

Vaasan nuorten työläisten opintoyhdistys oli Lapuan vastaavan järjestön kanssa järjestänyt Vaasan lääniä käsittelevät nuorten henkiset kilpailut Lapuan työväentalossa marraskuun 24—25 päivinä, jotka juhlat joutuivat heti alusta alkaen porvarillisen kiihoituksen kohteeksi ja lapuanliikkeen uhkailujen alaisiksi. Avoimesti käytäntöön otettu väkivalta esiintyikin näillä juhlilla, sillä lapuanliikkeen johto oli organisoinut eri puolilta maakuntaa suojeluskuntahulinoitsijoita, jotka jo asemalla ja maanteillä alkoivat estää vieraspaikkakuntalaisten saapumista juhlille. Virkavalta oli myös jo alusta alkaen vedetty mukaan, ja poliisi sen sijaan, että olisi pidättänyt hulinoitsijoita, alkoi kuulustella juhlille saapujia. Pyssyillä, hajupommeilla ja muilla aseilla varustetut juopuneet suojeluskuntalaiset hyökkäsivätkin sitten juhlahuoneustoon ammuskellen, särkien ikkunoita ja pahoinpidellen yleisöä ja

esiintyjä estäen kokonaan juhlien jatkamisen. Paikallinen poliisi ei ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin tätä väkivaltajoukkoa vastaan ja kun Sosialistisen työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä esitti asiasta eduskunnassa välikysymyksen 3 p:nä joulukuuta, niin sisäministeri Linturi antoi tyypillisen fasistisen vastauksen, jossa m.m. sanottiin:

**"... hallituksella on tästä erityisesti näinä päivinä voimakkaasti ilmenneestä kansan mielialasta se käsitys, että sen pohjimmaisena tarkoituksena on turvata yhteiskunta eikä sitä vahingoittaa."**

Ja lisäksi:

**"Mitä Lapuan tapahtumiin tulee, niin syyte nuorten työläisten opintoyhdistystä vastaan tulee viipymättä pantavaksi vireille, kuten muitakin maassa toimivia vastaavia yhdistyksiä vastaan."**

Hallituksen vastaus oli avoin yhtyminen väkivallan tekijöihin ja sai eduskunnan porvarillisen ja vieläpä sosialidemokraattisenkin ryhmän hyväksymisen.

Kun näiden väkivaltaisuuksien ainoana päättävänä vastustajana eduskunnassa esiintyi Työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä, alkoi lapuanliike yhä avoimemmin vaatia tämän ryhmän poistamista eduskunnasta. Niinpä Lapualla 5. 12. 1929 pidetyssä kokouksessa annettiin julilausuma, joka päättyi seuraavaan:

**"Ellei valtiovalta pysty edelläesitettyihin toimenpiteisiin, on mitä vakavin aihe pelkoon, että se menettää oma-alotteisen otteensa tilanteen hallitsemiseksi ja hillitsemiseksi."**

## **Fasismin terrorikoneisto virallistuu**

Edelläesitetyt väkivaltatoimenpiteet olivat vasta alkua, jolle järjestyi tehokas jatko fasistisen liikkeen täydellisimmin järjestäytyttyä. Tämä tapahtui "maakunnanmiesten" maatakasittävässä kokouksessa Lapualla maaliskuussa 1930. Tässä kokouksessa astuivat jo selvästi esille ja johtavien puheenvuorojen käyttäjiksi sellaiset miehet kuin tamperelainen kauppaneuvos Rafael Haarla, oululainen pankinjohtaja Iisakki Koitere, turkulainen teollisuusmies H. Karisto, vapaaherra Yrjö Koskinen, rovasti K. R. Kares y.m. Yleiseksi menettelytapaperiaatteeksi hyväksyttiin Haarlan kanta, että laillisten muotojen noudattamisesta kommunisteihin nähden ei ole mitään hyötyä ja parasta on ryhtyä toimintaan muodoista välittämättä. Lapuanliikkeen organisaatio, jolle ensin annettiin nimeksi "Suomen Lukko" (myöhemmin Lapuanliike) järjestettiin niin, että Lapualle jäi muodollinen toimikunta Vihtori Kosolan johdolla, mutta varsinainen toimisto ja valtuuskunta sijoitettiin Helsinkiin. Valtuuskunnan kokoonpano puolestaan osoitti, kenen käsissä oli liikkeen johto, sillä siinä oli enemmistö edellämainitunlaisia teollisuus- ja pankkimiehiä, kärjessä kenraali Waldén, Haarla j.n.e. Valtuuskunnan jäsenistä suurin osa oli puoluekanaltaan kokoomukselaisia ja loput maalaisliiton jäseniä.

## **Kirjapainon moukaroiminen Vaasassa**

Pian järjestäytymisen jälkeen alkoi näkyä, miten Haarlan neuvoa vasemmistotyöväenliikkeeseen suhtautumisesa alettiin panna täytäntöön, sillä jo maaliskuun 28 päivän vastaisena yönä murtautui 5-miehininen fasistiryhmä lapualaisen Kullervo Leskisen johdolla Työn Äänen kirja-

painoon Vaasassa ja moukaroivat kaikki sen koneet ja painovälineet mäsäksi. Fasistismieliset poliisit tiesivät asiasta etukäteen ja siksi saatiin rikos suorittoa aivan rauhassa. Salaamisyrytyksistä huolimatta tekijät kuitenkin pian paljastuivat, mutta viranomaiset, jotka pyrkivät asiaa selvittämään, joutuivat terrorin kohteeksi ja myöhemmin järjestetty oikeustilaisuus täydelliseksi fasistien mellastustilaisuudeksi. Kun teon johtaja Leskinen oli vangittu, vapauttivat fasistit hänet Lapuan poliisikamarilta ja Lapualla pidetty kokous julistautui teon suorittajaksi organisoiden mielenosoitusautokaravaanin Vaasaan terrorisoimaan maaherra Sarlinia, joka ei ollut valmis kaikkia lapualaisten otteita hyväksymään. Näille terroristeille Vaasan liikemiespiirit järjestivät kansalaispäivälliset liputuksineen.

Kun porvarilliset lehdet tihutyötä seuranneena päivänä kielsivät, että teko olisi suoritettu Lapuanliikkeen voimin niin ne asian tultua julki olivat heti valmiit asettumaan rikollisten puolelle, m.m. Uusi Suomi ilmoitti, että "teon vaikuttimet voidaan ymmärtää, jopa hyväksyäkin". Asian tultua lopulta oikeuskäsittelyyn Vaasan raastuvanoikeudessa 3. 6. organisoivat lapuanliike tuhatkunta hulinoitsijaa, jotka yksinkertaisesti estivät oikeudenkäynnin, pahoinpitelivät raastuvanoikeuden edessä useita henkilöitä ja ryöstivät autoon Työn Äänen oikeusavustajan, tuomari Asseri Salon, kyyditen hänet Viitasaaren kirkolle.

Kun maaherra Sarlin 6. 6. pyysi sisäministeriltä ja hallitukselta virka-apua oikeusjutun läpiviemiseen Vaasassa, ei sitä hänelle luvattu, vaan pakotettiin maaherra jättämään eronpyyntönsä tasavallan presidentille. Nopeasti hänen tilalleen löytyikin lapualaisfasismille myönteinen eversti E. Heinrichs.

## Lehtien lakkauttaminen

6. 6. -30 kokoontuneen lapuanliikkeen kokouksen vaatimusta ryhdyttiin välittömästi noudattamaan, sillä jo 11. 6. hallitus antoi Vaasan läänin maaherralle valtuudet vastoin kaikkia lakeja ja asetuksia, estää Työn Äänen ilmestyminen ja parin päivän kuluttua valtuudet laajennettiin kaikkia kirjapainoissa painettuja vasemmistotyöväen julkaisuja koskevaksi koko maassa. Kirjapainot Helsingissä, Vaasassa, Oulussa ja Kuopiossa suljettiin ja estettiin ilmestymästä 8 päivälehteä ja 8 aikakauslehteä, joiden joukossa m.m. lastenlehti, Työväen Urheilulehti ja kaukokirjallinen viikkolehti. Näin osalta kansaa riistettiin perustuslakien takaama painovapaus ja hallitus oli asettanut Lapuan terroriliikkeen vaatimusten taakse. Uusi Suomi kirjoitti 15. 6. 1930:

"jokainen käsittää, missä vaikeassa asemassa hallitus on viimeisinä päivinä ollut, mutta hyvä on, että se ei ole lopulta vetäytynyt tekemästä sitä, mikä välttämätöntä on ollut."

## Murhat ja kyyditykset päiväjärjestykseen

Kun yhdistyslain huononnus oli saatu voimaan ryhtyi kokoomuspuolue ajamaan eduskunnassa läpi uusia kuristustlakeja. Tasavallan suojelulailla, painovapauslakiin ja vaalilakeihin tehtävillä huononnuksilla oli tarkoituksena saada lainvoima käynnissä olevalle terrorille. Kun eduskunta ei kyllin nopeasti näihin vaatimuksiin suostunut ja siellä saattoivat vielä esiintyä työväen ja pienviljelijäin ryhmän edustajat, alkoivat fasistit organisoida lapualaismarssia Helsinkiin hallituksen ja eduskunnan painostami-

seksi sekä mahdollisesti tarvittavan vallankaappauksen suorittamiseksi. Tällaisen painostuksen olosuhteissa hallitus erosi 2 päivänä heinäkuuta ja tilalle muodostettiin Pehr Evind Svinhufvud'in johdolla fasisteille myönteisempi hallitus, jonka aikana terrori nousi huippuunsa. Tuomari Salon kyydityksen jälkeen aloitti lapuanliike ihmisryöstöt ja kyyditykset kautta maan. Lapuanliikkeen Helsingin toimisto hankki autot, rahat ja tärkeimmissä tapauksissa myös kyyditsijät. Kyydittäviä pahoinpideltiin, vietiin jonnekin korpeen tai Neuvostoliiton rajan yli ja useissa tapauksissa uhrit murhattiin raasti.

## **Yrjö Holm murhataan**

Samaan aikaan kun Svinhufvudin hallitusta muodostettiin, heinäkuun 4 päivää vasten yöllä, tunkeutuivat fasisit Yrjö Holmin mökkiin Forssassa ja ampuivat hänet mökin lattialle 80-vuotiaan äitinsä viereen. Työmies Holm oli köyhä mökkiläinen, työväenjärjestöjen jäsen, josta jonkun paikallisen fasistin oli vain tarvinnut vihjaista lapuanliikkeen toimistoon. Kenellekään ei ollut epäselvää, miltä taholta murha oli suoritettu ja siksi poliisilaitos ei edes viitsinyt ryhtyä välittömiin tutkimuksiin, sillä varmaan tiedettiin, että lisää samanlaisia oli tulossa. Lapuanliikkeen johtava mies, asessori Kares, Lapuan seurakunnan rovasti, lausui muutamia päiviä murhateon jälkeen, kun oli esitetty valitteluja esiintyneiden väkivaltaisuuksien johdosta:

**"On siinä laverrusta, jolla entisen olotilan ihailijat ovat tuominneet kaikki ne tapahtumat, joilla lapuanliikettä on viety eteenpäin ja jotka kuitenkin nykyään ovat todistuneet välttämättömiksi."**

## Kansanedustajien ryöstö eduskunnasta ja kansanedustajien vangitseminen

Teollisuus- ja pankkipääoma toteutti "demokratiaansa" virallisesti ja epävirallisesti, mutta sitä häiritsi vielä pieni ryhmä työväen ja pienviljelijäin kansanedustajia, jotka henkensä kaupalla menivät eduskunnan istuntoihin vastustamaan kokoomuksen kuristuslakiesityksiä. Siksi samana päivänä, kun Holm murhattiin, kävi Vihtori Kosola esittämässä pääministerille Lapuanliikkeen vaatimuksen, että nämä edustajat on vangittava. Suunnitelma tämän vaatimuksen toteuttamisesta epävirallisesti oli fasisteilla jo myös valmiina sillä 5 päivänä fasistijoukkue hyökkäsi eduskunnan perustuslakivaliokunnan kokoukseen ja veivät sieltä väkivalloin autoihin työväen kansanedustajat Eino Pekkalan ja Jalmari Rötön, joita lähdettiin kyyditsemään kohti Lapuaa. Järjestyspoliisia ei taaskaan sattunut paikalle, sillä ryöstön johtajana toimi valtiollisen poliisin virkailija, Kosti Eerolainen. Sama laitos oli myös huolehtinut siitä, että järjestyspoliiseja ei ollut paikalla. Sen sijaan, että fasisteja vastaan olisi ryhdytty joihinkin toimenpiteisiin perustuslain suojelemiseksi, toteutti sisäministeri Kuokkanen seuraavana päivänä fasistien vaatimuksen ja julisti kaikki työväen ja pienviljelijäin kansanedustajat vangittaviksi. Porvarillinen tynkäeduskunta hyväksyi hallituksen toimenpiteet 105 äänellä 58 vastaan ja kaikille ryhmän edustajille, jotka saatiin kiinni, annettiin monien vuosien kuritushuonetuomioita.

## Lapualaismarssi ja terrorin jatkuminen

Kun työväen ja pienviljelijäin eduskuntaryhmä oli vangittu, olisi luullut fasistien riehunnan hellittävän. Näin ei

kuitenkaan käynyt, sillä tarkoitus oli estää kaikki vasemistolaisen työväenliikkeen järjestöllinen toiminta, samoin kaikkien muidenkin kansalaisryhmien toiminta, jotka eivät hyväksyneet suurporvariston talous- ja ulkopo liittisia suunnitelmia. Viranomaisten painostamiseksi tälaisiin otteisiin järjestettiin heinäkuun alussa Helsinkiin noin 10 000 henkilön "talonpoikaismarssi", joka joukko kerättiin pääasiassa Etelä-Pohjanmaalta pulan kouriin joutuneista talollisista houkuttelemalla heitä päivä- ja matkarahoilla ja edesvastuuttomalla valhepropagandalla. Vaikka hallitus oli osoittanut melkoista nöyryyttä fasistiselle liikkeelle ja toteuttanut heidän tärkeimmät vaatimuksensa, annettiin lapuanliikkeen johdon taholta ymmärtää selvästi, että marssin aikana saatetaan toteuttaa muodollisestikin diktatuuriin siirtyminen. Diktaattoriehdokkaatkin olivat jo sisärenkaassa nimetty. Tällaiseen ei kuitenkaan ollut tarvetta, sillä hallitus ja maan korkein johto ottivat fasistien marssin avosylin vastaan, vakuuttaen presidentin suulla, että lapuanliike tunnustetaan Suomen valtiota ja yhteiskuntaa lujittavaksi isänmaalliseksi ja siveelliseksi voimaksi.

## Rovaniemen provokaatio

Lapualaismarssin päivinä, heinäkuun 7 päivää vasten yöllä sytyttivät lapuanliikkeen agentit Rovaniemen sähkömyllyn ja parin muun yhtiön rakennusta tuleen ja samanaikaisesti pantiin liikkeelle huhu, että palo on kommunistien sytyttämä. Kommunistien "syyllisyyden" tiesivät porvarilehdet jo seuraavana päivänä, vaikka ketään ei oltu vielä edes pidätetty. Tältä pohjalta sitten muuttaman päivän kuluttua alkoivatkin pidätykset ja yhdeksän

vasemmistonuorisojärjestön jäsentä pidätettiin syytettynä murhapoltosta. Syytös oli täysin järjetön, mutta asia ajettiin päätökseen sivullisten lapualaisvoimien sekaantuessa kuulusteluihin ja oikeudenkäyntiin, niin että 15—18-vuotiaat nuoret kidutettiin raa'alla tavalla tunnustuksiin. Oikeuspaikalla fasistihulinajoukkojen avulla piestiin ja kyydittiin syytettyjen, jotka kielsivät syytöksen, asianajaja sekä pakotettiin oikeus tuomitsemaan syytetyt fasistien vaatimusten mukaan.

### **Sosialidemokraatti Väinö Hakkila kyydittiin**

Vihtori Kosola oli suurtorin marssikouksessa uhanut, että "kommunismi Suomesta tullaan hävittämään viimeistä piirtoa myöten" ja sitä voitiin toteuttaa vain jatkamalla väkivaltaa, jonka kohteeksi eivät suinkaan jou tuneet yksin kommunistit, sillä m.m. eduskunnan varapuhemies, Tampereen kaupungin pormestari ja tunnettu sosialidemokraatti Väinö Hakkila ryöstettiin fasistien autoon 18 päivänä heinäkuuta, piestiin ja uhattiin tappaa, vaikka hän oli vain melko lievästi ilmaissut eriävän kantansa eduskunnassa lapualaisten vaatimuksiin nähden. Hänelle fasistit ilmoittivat, että hänet on tuomittu kuolemaan, mutta jostain syystä hänet Kuortaneelle kyyditynä ja nöyryytettynä sitten kumminkin laskettiin vapaaksi.

### **Erik Mättö murhataan**

Suutari Mättö Heinjoelta, joka oli valittu fasismin seuraavaksi uhriksi, ei selvinnytkään kyydityksestä hengissä, sillä fasistit vaativat verta pelottaakseen "laillisuuslaver-

telijat”, kuten rovasti Kares julisti. Mätön kyyditykseen ryhdyttiin paikallisten fasistien pyynnöstä ja järjestettiin se Lapuan toimistosta yhdessä Helsingin keskuksen kanssa. Mättö ryöstettiin työpaikaltaan erään kauppiaan luota, piestiin matkalla ja lopulta raajarikoksi hakattuna ammuttiin Valkjärven Pusurinkankaalla.

## **Kunnanvaltuustojen terrorisointi ja valtuutettu Onni Happonen murha**

Kautta maan oli käynnissä työväenliikkeen ja edistykse- sellisten ihmisten ajojahti. Satoja ihmisiä ryöstettiin kodeistaan tai työpaikoilta. Mitään selvyttä ei ole kuinka useat näistä kuolivat jossakin korvessa piestyinä. Kun Svinhufvudin hallitus oli antanut määräyksen eduskuntaryhmän jäsenten vangitsemisesta ja hyväksynyt kansanedustajien kyydityksen, aloitti lapuanliike terrorin kunnanvaltuustoihin nähden. Viranomaisten avustuksella yksinkertaisesti karkoitettiin väkivalloin työväen edustajat valtuustoista ja kunnallisista tehtävistä. Joka ei tähän alistunut, piestiin tai murhattiin. Näin kävi Heinävedellä sosialidemokraattiselle valtuutetulle, Onni Happoselle, jonka fasistijoukko ryösti valtuuston kokouksesta — sen hajoitettuaan. Happonen kyydittiin, kidutettiin moneen otteeseen ja ammuttiin eräässä metsässä, josta hänen ruumiinsa löydettiin kuopattuna vasta parin vuoden kulluttua, tutkimuksien lopulta päästyä vähän käyntiin.

## **Vaaliterrori ja presidentti Ståhlbergin kyyditys**

Koko kevään ja kesän oli hirvittävä terrori jatkunut lapualaisfasistien ja viranomaisten yhteistyönä, jonka

täydennykseksi hallitus ilmoitti, että lokakuussa suoritettavissa eduskuntavaaleissa oli kaikki vasemmiston vaalitoiminta estettävä. Tämä täysin perustuslakien vastainen määräys varmistettiin voimistamalla vasemmistotyöläisten vangitsemisia, lakkauttamalla kaikki vasemmistolaiset järjestöt urheilu- ja raittiusseuroja myöten, sulkeamalla työväentalot j.n.e. Syyskuun 30 päivänä 1930 lakkautettiin Suomen Ammattijärjestö satoine ammattiyhdistyksineen.

Kaiken tämän terrorin keskellä saattoi kokoomukselainen pääministeri Svinhufvud syyskuun 28 päivänä todeta:

"Olen käsittänyt lapuanliikkeen tarkoitukset ja pyrkimykset oikeiksi ja välttämättömiksi ja sen tähden kannatettaviksi", sekä lokakuun 27 päivänä eduskunnassa, jolloin K. J. Ståhlbergin kyydityskin oli tiedossa, että "... tilinpäätös osoittaa kansanliikkeelle pluspuolta, vieläpä suuren plus-puolen."

Lokakuussa suoritetuissa terrorinalaisissa eduskuntavaaleissa sai K. J. Ståhlberg, joka porvarillisissa piireissä oli selvimmin esiintynyt lapualaisten mielivaltaisuuksia vastaan, huomattavan suuren äänimäärän. Kun hänestä alettiin puhua seuraavana vuonna suoritettavien presidentinvaalien presidenttiehdokkaana, aloitti lapuanliike häntä vastaan räikeän propagandahyökkäyksen, joka päättyi siihen, että jo 14. 10. K. J. Ståhlberg, tasavaltamme ensimmäinen presidentti ja kansainvälisesti tunnettu kulttuuripersoona, ryöstettiin väkivalloin kadulta vaimoineen autoon ja lähdettiin kyyditsemään kohti Neuvostoliiton rajaa. Vaikka kyyditys päättyikin tässä tapauksessa Joensuuun bensiniin loppuessa, osoitti tapaus räikeästi sen, että kokoomukselainen taantumus on valmis iskemään myös toisia porvarillisia ryhmiä, jos ne us-

kaltavat esiintyä suurpääoman politiikkaa vastaan. Teko osoitti myös mitä kirkkaimmin sen, miten hyvä yhteistointa fasistisella liikkeellä oli porvarillisen armeijan johtoon, sillä tässä tapauksessa ihmisryöstön ja kyydityksen pääjärjestäjinä olivat yleisesikunnan päällikkö, kenraalimajuri Martti Wallenius ja yleisesikunnan liikekannallepano-osaston päällikkö, everstiluutnantti Eero Kuussaari.

## Oikeuslaitos suojelee lainrikkajia

Jos missään niin Suomessa 30-luvulla tuli näkyviin, kuinka herkästi porvarillisessa valtiossa koko valtioaparaatti oikeuslaitoksineen oli riippuvainen suurpääoman vallasta. Johtavat paikat virkakoneistossa, armeijassa, poliisi- ja oikeuslaitoksessa oli miehitetty kokoomukselaisen suunnan edustajilla, ja siellä missä jotain muuta ajatusta ilmeni, ratkaisi ulkopuolinen painostus tuloksen fasismin hyväksi. Jo se, että porvarillisen diktatuurin eräs keskeinen elin, valtiollinen poliisi, (Etsivä Keskuspoliisi), toimi kiinteästi yhteistyössä lapuanliikkeen kanssa, pystyi turvaamaan fasismin iskujoukoille täydet toimintavapaudet, sillä valtiollisen poliisin ohjeilla ja määräyksillä oli ehdoton voima järjestyspoliisiin ja oikeuslaitokseen nähden. Vain muutamia esimerkkejä tästä järjestelmästä. Edellä kerrotun Holmin murhan tutkimisen aloittamisesta ei tahtonut tulla mitään. Vasta parin kuukauden kuluttua, kun laillisuusrintama sitä vaati, sisäministeri valtuutti läänin rikosetsivän Brynolf Hillin asiaa tutkimaan. Etsivä, joka halusi selvittää rikoksen, huomasi pian, että se on mahdotonta, sillä lapualaisfasistit sen yksinkertaisesti estivät ja myös väkivalloin vapauttivat vangitun syyllisen. Kun Hilliä uhattiin Holmin koh-

talolla ja hänet syrjäytettiin tehtävästä, määrättiin hänen tilalleen toinen lääninrikosetsivä, tamperelainen Albert Ojala. Hänet fasistit yksinkertaisesti ampuivat hänen päästyä tutkimuksissa eteenpäin. Tähän loppuivatkin Holmin murhan tutkimukset ja Ojalan murhaa ei edes yritettykään selvittää. Melkein samoin kävi suutari Mätön murhan selvittelyssä, sillä vaikka Kosolan poika, Pentti Kosola ja muut murhaan osallistuneet olivat jo tehneet täyden tunnustuksen, yleinen syyttäjä esiintyi pikemmin murhattua kuin murhaajia vastaan ja kihlakunnanoikeudessa päästi kaikki syytetyt vapaalle jalalle. Tämä oli julkisuudelle liian ällistyttävää ja Kosolalle jouduttiin antamaan 8 vuoden tuomio. Tämä jäi kuitenkin muodolliseksi, sillä melko pian lapuanliikkeen painostuksesta presidentiksi tullut Svinhufvud armahti Kosolan. Happonen murhan selvittely oli vielä vaikeampaa kuin Mätön, sillä se kesti noin kaksi vuotta, koska tutkijat eivät uskaltaneet suorittaa tehtäviään ja lopulta avoimesti puhuttiin siitä, että tunnustaja oli palkattu "tunnustamaan" todellisten syyllisten jäädessä esille tulematta. Presidentti Ståhlbergin ryöstö ja kyyditysjutussa kenraaleille ja heidän apureilleen pitkän juonittelun jälkeen annetut lyhyet 3—1 vuoden tuomiot kuivuivat myös ole-mattomiin korkeimmassa oikeudessa siten, että kenraali Wallenius vapautettiin kokonaan, eversti Kuussaaren tuomio aleni yhdeksi vuodeksi ja hän, kuten heidän apurinsakin, saivat jäädä ehdonalaiseen vapauteen. Maaherra Bruno Jalander, jonka Svinhufvudin hallitus erotti virastaan lapualaisvastaisten mielipiteittensä vuoksi vuonna 1930 lausui myöhemmin tästä systeemistä seuraavaa:

**"Jokainen käsittää, miten vaikutusvaltainen ja vaarallinen oli laittomuusliike, joka sai tukea armei-**

jan johdon ja valtiollisen poliisin taholta. Tähän tuli lisäksi se, että Lapuanliikkeellä oli runsaasti rahaa käytettävissään. Teollisuuspiirit antoivat todistettavasti sen käytettäväksi ainakin 3½ miljoonaa markkaa. Eräs tunnettu teollisuusmies, joka sodan aikana oli hallituksen jäsenenä maksoi kaikki Vihtori Kosolan velat. Tätä hän varmastikaan ei tehnyt yksinomaan hyväntekeväisyyssyistä."

## **Presidentin vaalit syksyllä 1931**

K. J. Ståhlbergin vainoaminen ei suinkaan päättynyt Walleniuksen y.m. oikeusjuttuun, vaan se jatkui tyypillisenä väkivaltaliikkeenä v. 1931 presidentinvaaleissa, joissa hän asettui vastaehdokkaaksi lapuanliikkeen ehdokkaalle, P. E. Svinhufvudille. Nämä presidentinvaalit olivat tyypillinen näyte siitä, miten suurpääoma, jolla on takanaan taloudellinen mahti ja vielä oma asekaarti, suojeluskunta, voi painostaa oman miehensä läpi. Vaaleissa, joihin vasemmistotyöväenliike ei voinut osallistua, käytiin suuren rahan voimalla valtava propaganda fasistien ehdokkaan puolesta ja lopulta, kun sittenkin Ståhlbergin voitto näytti olevan varma, marssi esiin suojeluskuntien ylipäällikkö Lauri Malmberg uhaten eduskunnassa valitsijamiesten kokoontuessa Ståhlbergin kannalla olevia suoraan suojeluskuntien aseellisella puuttumisella, mikäli Ståhlberg tulee valittua. Painostuksessa taipuivat lähinnä maalaisliiton valitsijamiehet, jotka pettivät valitsijansa hankkien Svinhufvudille yhden äänen enemmistön.

## **Mäntsälän kapina ja fasismin jatkuminen**

Vaikka fasismi Suomessa ei saavuttanutkaan samoja valtiollisia muotoja kuin Italiassa ja Saksassa tuli sen

perustehtävät, työväenliikkeen nujertaminen, kansan elintason jyrkkä laskeminen ja Neuvostoliitonvastaisen sodan valmistelu suoritettua virallisen ja epävirallisen väkivallan avulla. Suomen kansan laajat joukot eivät kuitenkaan hurahtaneet tämän suurporvariston diktatuurin mukaan, vaan fasistien ja niiden käskyjä toteuttava valtiovallan terrori synnytti yhä suurempaa vastarintaa ja siksi osa fasisteista oli koko ajan pitänyt varalla aseellisen vallankaappauksen suunnitelmaa. Tällaista oli ajateltu jo ns. talonpoikaismarssin yhteydessä, mutta todellinen yritys siitä tehtiin 27. 2. 1932 Mäntsälässä, jolloin muodolliseksi syyksi otettiin Ohkolan työväentalossa järjestetty juhla. Etukäteen avoimesti värvätyt ja kootut aseistetut lapualaismieliset suojeluskuntajoukot piirittivät työväentalon, alkoivat ammuskella taloon ja estivät tilaisuuden jatkumisen. Kapinan ylipäällikkönä toimi lapuanliikkeen sihteeri Ståhlbergin ryöstön järjestänyt kenraali Martti Walenius, jonka kenttäesikunta toimi Vihtori Kosolan johdolla Hämeenlinnassa. Kosola kutsui kaikkia lapualaismielisiä liikkeelle mukanaan pitkät ja lyhyet aseet sekä neljän päivän muona. Samalla painostettiin presidenttiä ja hallitusta m.m. seuraavalla sähkeellä:

**"Viitaten Lapuanliikkeen aikaisemmin julkaisemaan ohjelmaan ja siinä tekemiin esityksiin valtiollisen elämämme tervehdyttämiseksi toteaa Lapuanliikkeen laajennettu johto, ettei L.L:n esittämiä valtakunnan hyvinvointia koskevia useita tärkeitä ehdotuksia ole ryhdytty toteuttamaan, jonka vuoksi nykyhetkellä olemme joutuneet sellaiseen tilanteeseen, ettemme katso voivamme rauhallsuutta maassa säilyttää, ellei nykyinen hallitus heti eroa ja poliittinen suunta maassa muutu. Nykyisen hallituksen tilalle**

on saatava uusi hallitus, joka on puoluepyyteistä vapaa ja nojaa toiminnassaan isänmaallisten kansainesten kannatukseen.

Hämeenlinnassa helmikuun 29 päivänä 1932.

L.L:n johdon puolesta

**VIHTORI KOSOLA."**

Uusi Suomi asettui heti myönteiselle kannalle Mäntsälän kapinallisiin nähden ja kun hallitus kehoitti suojeluskuntalaisia hajaantumaan aseineen koteihinsa, pani kokoomuspuolue vastalauseensa hallituksen toimenpiteille ja sen kaksi ministeriä erosi hallituksesta. Samana iltana kokoomuksen eduskuntaryhmä yhtyi Kosolan vaatimukseen koko hallituksen erosta.

Hajaantumiskehoituksen lisäksi hallitus ei tehnyt mitään, vaikka lapualaiset mobilisoivat joukkojaan eri puolilla maata, suorittivat väkivallantekoja ja painostivat viranomaisia, sillä tilanne oli itse asiassa muodostunut kiuksalliseksi virallisen ja "epävirallisen" fasismin ristiriidaksi. Kapina, jonka takana olivat myös kokoomuksellaiset voimat, ei saanut joukkojen kannatusta ja oli muodostumassa epäonnistumiseksi suurpääoman pyrkimyksille, siksi se oli saatava pois päiväjärjestyksestä fasismiselle liikkeelle mahdollisimman pienin vaurioin. Hallitus, jolla olisi ollut mahdollisuus sotaväen avulla nopeasti palauttaa järjestys ja vangita Mäntsälään kokoontuneet kapinalliset, pyrki sovitteluun ja ilmeisesti vuorineuvoksien kanssa tehdyn sopimuksen perusteella kapinallisten annettiin hajaantua aseineen koteihinsa armeijan joukko-osastojen lähestyessä Mäntsälää.

Jos hallituksen toiminta kapinallisia vastaan oli melkoista pelleilyä, niin kapinan muutamaa pidätettyä johtajaa vastaan nostettu oikeusjuttu oli sitä vielä enemmän. Kun sadoille kommunisteille, tavallisille työläisille oli vuosikautia annettu johonkin rekisteröityyn järjestöön kuumumisesta, lentolehtisten levittämisestä ja aivan ilman perustelujakin 5—6 vuoden kuritushuonetuomioita, niin nyt avoimen aseellisen kapinan johtajille annetut tuomiot olivat neljästä kuukaudesta yhteen vuoteen ja nekin ehdonalaisena. Kävikin niin, että esim. Vihtori Kosolan palatessa vankilasta oikeusjutun jälkeen Lapualle, oli hänelle järjestetty lapuanliikkeen toimesta suuria juhlallisuuksia jo Seinäjoelta lähtien, joissa tilaisuuksissa lotat ojensivat ruusuja ja kokoomukselaiset kansanedustajat pitivät ylistyspuheita kapinallisille.

## **Fasismi jatkuu, työmuodot muuttuvat**

Mäntsälän kapina oli epäonnistunut mutta se ei suinkaan merkinnyt terrorin ja väkivallan loppua koska koko fasismin ohjelmaa ei vielä oltu saatu toteutetuksi. Valtiollinen poliisi tehosti toimintaansa ja vankiloissa olevat n. 1000 poliittista vankia saivat nyt vuorostaan kestää henkisen ja fyysillisen paineen, jolla oli tarkoitus nujertaa vasemmistolainen työväenliike lopullisesti. Vastoin ohjesääntöjä ja vakiintuneita tapoja poliittisilta vangeilta riistettiin poliittisen vangin oikeudet, lisättiin työnormeja ja huononnettiin ruokaa ja kun samanaikaisesti erilaisia rangaistuksia otettiin käytäntöön valtavassa määrin tuli vankien elämä kerrassaan sietämättömäksi. Vakavia sairauksia ja kuolemantapauksia alkoi esiintyä ja lopulta v. 1933 alussa kuoli yhden viikon aikana Tammisaaren

vankilassa viisi poliittista vankia lavantautiin lähes sadan vangin viruessa vakavasti sairaana täysin hoidotta.

Kun vasemmistotyöväen lehdet olivat lakkautetut ja koko vasemmistotyöväenliikkeen toiminta estettynä ei vankiloissa riehuvasta terrorista saatu mitään tietoja kansalle samalla kuin kaikki valitukset korkeimmille viranomaisille kaikuivat kuuroille korville. Tällaisessa tilanteessa poliittiset vangit näkivät ainoana keinona syömälakon aloittamisen vastalauseeksi yhä yltyvälle vankilaterrorille. Heinäkuun 12 pnä 1933 aloitti n. 500 vankia syömälakon useassa poliittisten vankien vankilassa. Lakon aikana Suomen taantumuspörvaristo paljasti todellisen raakuutensa pakottamalla syömättömät vangit työhön, pahoinpitelemällä heitä päivittäin ja lopulta murhaamalla neljä vankia pakkosyötössä, lakon kestätyä 12 vuorokautta. Lukuisille vangeille painettiin pakkosyötössä maito letkua myöten nenän kautta keuhkoihin, neljän kuollessa ilman hoitoa muutaman päivän sisällä ja useiden jäädessä eliniäkseen invalideiksi. Poliittisten vankien kohtelu oli noina vuosina niin raakaa ja epäinhimillistä, että se todella hakee vertaansa. Vaatimukset vankilaviranomaisten asettamisesta syytteeseen murhista ja pahoinpitelyistä eivät johtaneet mihinkään tuloksiin, vaan suurelle osalle vankeja annettiin rangaistuksia ja lisätuomioita "salakapinan" nimikkeellä.

Vaikka syömälakko päättyikin vankien tappioon niin repäisi se järkyttävyydellään kuitenkin taantumuksen pimmennysverhoa sen verran auki, että asia pääsi aina eduskuntaan asti herättäen myös kansainvälistä huomiota. Eduskunnassa kuitenkin kokoomukselaiset kannattajineen tyrmäsivät kaikki todelliset tutkimukset asiassa ja ajoivat lakialoitteita, joilla poliittisten vankien oikeudet

virallisestikin poistettaisiin ja lisäksi v. 1935 ryhtyivät vaatimaan kuolemanrangaistuksen käytäntöönottoa nimenomaan kommunisteihin nähden. Suomen maine fasis-tisena poliisivaltiona oli leviämässä koko Eurooppaan ja sitä ei suinkaan parantanut se, että v. 1936 erehdyksessä putkahti päivänvaloon valtiollisen poliisin muistio, josta selveni koko kansaa koskeva urkintasysteemi. Muistiosta selveni, että satojatuhansia kansalaisia oli valtiollisessa poliisissa kortitettu epäluotettavina ja että näihin kuului huomattavia kulttuurihenkilöitä ja porvarillisia poliitik-kojakin. Tällaisia salaisia muistioita oli vuosikausia käy-tetty vangitsemisiin ja todistusaineistoiksi ilman että niit-ä tuotiin julkisuuteen. Vaikka paljastus sai aikaan suu-ren skandaalin ja muodollisen valtiollisen poliisin toimin-nan tutkimisen, niin asiantila ei muuttunut, vaan valtiol-lisen poliisin toiminta vakinaistettiin ja sen määrärahoja lisättiin.

## Sodat ja totaalinen väkivalta

Vuodesta 1935 alkaen Hitlerin esikunta voimisti soti-laallista ja poliittista toimintaansa Suomessa pyrkien muuttamaan sen hyökkäystukikohdaksi valmisteilla ole-vaa sotaa varten. Tässä työssä suomalaisella fasis-tisen liikkeen johdolla ja sen virallisilla valtiovallan edustajilla oli oma-aloitteinen ja aktiivinen osa, joka muodostui vä-hitellen avoimeksi maanpetturuudeksi omaa maata ja kansaa vastaan. V.v. 1936—1938 järjestettiin useita mo-lempien maiden välisiä sotilasvierailuja ja neuvotteluja, joilla kaikilla oli Neuvostoliiton vastaisen sodanvalmiste-lun luonne ja joiden tuloksena Suomi ryhtyi saksalaisten johdolla linnoitustöihin Karjalan kannaksella ja rakenta-

maan sinne sotilaslentotukikohtia. Suomi oli vähitellen muodostumassa hitleriläisen imperialismiin sillanpääasemaksi toisen maailmansodan uhkan yhä voimistuessa, siksi Neuvostoliiton hallitus keväällä 1938 ja uudelleen maaliskuussa 1939 ehdotti Suomelle avunantosopimusta ja erilaisia aluejärjestelyjä säilyttääkseen Suomen erossa mahdollisesti alkavasta sodasta sekä turvatakseen Leningradin sotilaallisen koskemattomuuden Saksan hyökkäyksen varalta. Nämä ehdotukset hallituksemme piti salassa omalta eduskunnaltamme, mutta informoi ne heti Hitlerin esikunnalle kieltäytyen kaikista sopimuksista Neuvostoliiton kanssa ja valmistautuen yhä avoimempaan Hitler-Saksan liittolaisuuteen. Sota, joka alkoi 30. 11. 1939 oli tämän vuosikaudia kestäneen politiikan tulos ja päättyi kolme kuukautta kestätyään maamme tappioon. Tappio ei opettanut mitään maamme fasistiselle johdolle, vaan suursodan alettua se oli valmis heittäytymään edelleen Hitlerismin sotavankkurin vetäjäksi toteuttaakseen siinä ohessa vanhaa haavetta Karjalan metsärikkauksien valloittamisesta Suomen puutavarakapitalisteille. Talvi- ja jatkosodan sotilaallinen kuvaaminen ei kuulu tämän kirjasen puitteisiin vaan sen osoittaminen että sodanvalmistelu oli eräs fasistisen väkivalta politiikan tehtävä ja että se niinkuin muukin sodanaikainen väkivalta suoritettiin laeista, eduskunnasta ja kansan enemmistön eduista piittaamatta, pienen kokoomuksellaisen suuromistajaryhmän etupyyteiden mukaisesti.

Vaikka vasemmistolainen työväenliike, vapaamielinen kulttuuritoiminta ja rauhanliike olivat jo vuosikaudia olleet maassamme estettyinä näki maamme taantumus tarpeelliseksi varmistaa "sotayksimielisyyttä" suurilla vangitsemisilla, jotka alkoivat syksyllä 1939 ja jatkuivat sit-

ten molempien sotien ajan. Kuvaavaa taantumuspolitiikan jatkamiselle talvisodan jälkeen oli mm. se, että heti parin päivän kuluttua rauhansopimuksen solmimisesta 15. 3. 1940 vaati kokoomukselainen Virkkunen armeijan iskuvoiman säilyttämistä, koska "tulee aika ennemmin tai myöhemmin, ehkä lähitulevaisuudessa jolloin tätä iskuvoimaa uudelleen tarvitaan". Tätä suuntausta silmälläpitäen muodostettiin uusi hallituskin, joka entistä aktiivisemmin alkoi voimistaa suhteita Hitler-Saksaan mm. värväten Suomesta miehiä Saksan SS pataljoonaan ja aloittaen kiinteät sopimukset Suomen osallistumisesta uudelleen Neuvostoliiton vastaiseen sotaan "Hitler-Saksan rinnalla". Näissä salaisissa neuvotteluissa, jotka 12. 9. 1940 päättyivät ns. kauttakulkusopimukseen tehtiin yksi maamme historian suurimpia rikoksia alistamalla Suomen kansa Saksan rosvosodan käskyläiseksi. Sopimuksen teki pieni fasistinen sisärengas syrjäyttämällä maan presidentin, osan hallituksen jäseniä ja eduskunnan kokonaisuudessaan, joille asia selveni vasta sitten kun saksalaiset sotilaat jo nousivat maihin Vaasassa 22. 9. 1940, miehittivät Pohjois-Suomen ja alistivat asiallisesti Suomen Saksan sotilasjohdon alaisuuteen. Törkeä maanpetos oli suoritettu suurporvariston, poliitikkojen ja armeijan eräiden johtajien toimesta. Uutta sotaa ei voitu enää välttää, se alkoi 22. 6. 1941, mutta sitä ennen suoritettiin jälleen laajat vangitsemiset sodan ja fasisminvastaisten ainesten keskuudessa ja varmistettiin "yksimielisyyttä" mm. väkivaltaisesti lakkauttamalla Suomen ja Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura, jonka rauhantahtoinen kansa perusti heti rauhanteon jälkeen. Seuran perustaminen oli yllätys sotapoliitikoille sillä nopeasti 40 000 nousevine jäsenmäärineen se oli osoitus siitä, että kansa ei halunnut

sotaa, vaan suhteiden parantamista Neuvostoliittoon. Hitlerin esikunnan kanssa tehtiin sopimuksiin sisältyi ilmeisesti myös gestapolaisten menetelmien soveltaminen Suomessa, joka alkoi näkyä entistä suurempina joukkovangitsemisina, työpalvelueristyksinä ja keskitysleirien perustamisina eri puolille maata. Tuhansia ihmisiä survottiin näille leireille ja eri vankiloihin ns. turvasäilölain nojalla, hirvittävään kurjuuteen ilman mitään oikeudellisia käsittelyjä.

Kun sodanvastainen mieliala alkoi tuntua jo eduskunnassakin suoritti hallitus perustuslakien vastaisesti kuuden sosialidemokraattisen kansanedustajan ns. kuutosryhmän vangitsemisen. Nämä sosialidemokraattiset edustajat olivat melko lievästi esiintyneet sotapolitiikkaa vastaan, joista mm. monivuotinen sos. dem. puolueen puoluesihteeriksi K. H. Wiik puheenvuorossaan eduskunnassa heinäkuussa 1941 arvosteli hallitusta siitä, että se on saatanut maan riippuvaiseksi Saksasta ja siten menettänyt maamme demokraattisissa maissa nauttiman arvovalan. Kuutosryhmään kuuluivat Mikko Ampuja, Yrjö Räisänen, Kaisu-Mirjami Rydberg, Gay Sundström, K. H. Wiik ja Väinö Meltti. Melttiä mm. syytettiin siitä, että hän sodan edellä Kotkan Työväenopistossa oli pitänyt liian myönteisen esitelmän Neuvostoliitosta. Kuutosten ryhmän mukana vangittiin Helsingin kaupunginjohtaja Johan Helo ja ilman mitään todistuksia näille seitsemälle mätkäistiin tuomiot maa- ja valtiopetoksesta 2—8 vuoteen ja teljettiin vankilaan. Kuvaavaa oli myös sille Hitler-liittolaisuudelle johon sos. dem. puolueen johto oli vajonnut, että yksikään heistä ei esiintynyt tätä väkivaltaa vastaan, vaan Tanner päinvastoin nousi todistamaan, että "kuutokset ja kommunistit on tuhottava". Tämä julkinen väki-

valta oli kuitenkin pientä siihen verraten mitä valtiollinen poliisi, sotapoliisi ja kotirintaman asekaarti suojeluskunta suoritti kaikessa hiljaisuudessa vasemmistotyöväenliikkeen ihmisiin ja muihinkin fasismin ja sodanvastustajiin nähden. Jatkosodan aikana melko laajaksi muodostunutta sotakarkuruutta ns. metsäkaartilaisuutta vastaan käytiin eri puolilla maata suoranaista sotaa. Näitä sodanvastustajia jahdattiin suojeluskuntajoukoin ja lukuisia teloituksia suoritettiin näiden jahtien yhteydessä. Näiden henkilöiden omaisia vainottiin ja karkoitettiin määräalueille tai teljettiin keskitysleireihin, joita oli Köyliössä, Karvialla, Hämeenlinnassa, Sukevalla, Säämäjärvellä, Koverissa ym.

Vaikka Suomen porvarillinen valtaryhmittymä osasi terrorin ja teloitukset jo omien sodanedellisten kokemuksiensa perusteellakin niin ryhtyi se lisäksi yhteistyöhön Saksan pahamaineisen Gestapon kanssa, jolla laitoksella oli Suomessa oma keskuksensa ja agenttinsa eri puolilla maata. Tämä yhteispeli tuli julmimmin näkyviin maassamme olleiden juutalaispakolaisten ja muiden ulkomaa-laisten luovuttamisessa Saksan tuhoamisleireille. Hitlerin esikunnan toivomusta noudattaen Suomen viranomaiset vangitsivat, vastoin kaikkia kansainvälisiä oikeusnormeja, suuren joukon maassamme laillisesti olleita juutalaisia. Heidät oltiin jo lähettämässä Saksaan kun asia tuli julkisuuteen ja rohkeat kansalaisemme saivat osan heistä pelastettua varmalta kuolemalta. Ryhmä joka Saksaan kumminkin lähetettiin tuli tuhotuksi Auschwitzin ym. krematorio tuhoamisleireillä, josta matkasta eräs sattumalta pelastunut Georg Kallman kertoi mm:

... karkoitettut oli ensin kuljetettu laivalla Tallinaan ja sieltä 14 vuorokauden kuluttua Gestapon

toimesta Berliiniin, josta heidät 10—12 päivän jälkeen oli yhdessä 1200 Berliinin juutalaisen kanssa siirretty Auschwitzin keskitysleirin lähellä olevaan Birkenauhun. Heti rautatieasemalla oli erotettu nuoret ja työkykyiset toiselle puolen sekä lapset ja työkyvyttömät toiselle puolelle. Työkykyiset oli viety työleireihin ja työkyvyttömät sekä lapset kuten hänenkin vaimonsa ja lapsensa oli pantu kuorma-autoihin ja viety krematorioihin poltettavaksi...

Kun tapauksen johdosta, heti sodan jälkeen v. 1945 nostettiin syyte luovutuksen käytännöllistä toteuttajaa valtiollisen poliisin päällikköä Aarno Anthonia vastaan niin kävi kuten 30-luvulla, että porvarillinen oikeus ei löytänyt syyllistä 77 henkilön Saksan tuhoamisleireille lähettämiseen ja Anthonkin vapautettiin.

Vaikka Saksassa Suomea varten varastoitu Syklonkaasu ei vielä ehtinyt täällä tulla käytäntöön kaasukamarien puuttuessa leireiltämme osasivat fasistimme teloittaa muilla "persoonallisilla" keinoilla, sillä ennenkuin jatkosota oli päättynyt olivat useat kymmenet sodanvastustajat kaatuneet teloittajien luodeista ja monet kuolleet kidutettuina valtiollisen poliisin komeroissa. Kuolleiksi kidutetuista mainittakoon mm. Arnold Salminen Helsingistä, Kalle Lahtinen ja Jorma Johteinen Tampereelta, Onni Kyrölä Lahdesta, Eino Ekman ja Yrjö Helenius Turusta, Yrjö Sundelin Hämeenkyröstä, Väinö Hurmerinta Porista, Emil Stålhammar Kotkasta ja teloituksissa ja ajojahdeissa eri puolilla maata murhatuista mm: Arvo Heimovaara, Akseli Ahvenainen, Pauli Aalto, Olavi Laiho, Veikko Laine, Olavi Hellman, Kalle Valkama, Arvo Raita, Veikko Pöysti, Matti Lång, Arvo Aronen, Niilo Lammela, Eino Pauki, Uno Salomaa, Väinö Ketonen, Johan Hur-

merinta, Simo Puputti, Aatto Sallinen, Kalle Jousjärvi, Emil Nivo, Martta Koskinen, Martti Koivistoinen, Toivo Poutanen, Urho Kaipainen, Kaarlo Väisänen, Alekski Usva, Risto Vesterlund, Yrjö Klippi, Johan Soininen, Jukka Kumpumäki, Elis Gåström, Väinö Heiman, Unto Hurme, Erkki Polojärvi, Alekski Nummi, Karl Tuomi, Mauno Olavi Laine, Armas Roth, Lauri Mäkinen, Mauno Laiho, Antti Pekurinen, sekä eri vankiloissa ja leireillä nälkään ja sairashoidon puutteeseen kuolleita mm: Elmer Andersson, Eino Laine, Kalle Lehtinen, Kalle Revonniemi, Antti Rahila, Jussi Virtanen, Nikolai Helin, Urho Kulju, Lasse Behm, Vilho Pirta, Yrjö Arola, Toivo Saikkonen, Pekka Sorjonen, Altis, Rahila, Kosonen.

Luku erikseen olisi kirjoitettava siitä raa'asta kohtelusta jonka alaiseksi omat kansalaisemme joutuivat vankiloissa ja keskitysleireissä sekä neuvostoliittolaiset sotavangit sotavankileireillä. Kuten jo osoitimme tuhoutui suuri joukko suomalaisia nälkään ja tauteihin ja neuvostoliittolaisia sotavankeja suorastaan teurastettiin tuhansittain fasistisessa venäläisvihassa. Samanlaista fasistista vihaa ja murhakiikkaa omiakin rauhantahtoisia kansalaisiamme kohtaan kuvaa se, että vielä syyskuussa 1944 rauhanneuvottelujen jo ollessa käynnissä kiirehdyttiin teiloittamaan useita pidätettyjä sodanvastustajia, kuten Risto Vesterlund Helsingistä. Sadat väkivaltateot ja murhat sota-ajalta ovat vieläkin tutkimatta. Sopinee kysyä miksi eivät ne porvarilliset oikeusoppineet ja poliitikot — jotka nyt puhuvat demagoogisesti demokratiasta ja vapaudesta — ole ottaneet tutkittavakseen näitä rikoksia. Siltä taholta löytyy kyllä historian väärentäjiä ja valkoisen valheen sepittäjiä joiden tehtävänä on taantumusporvariston rikoksien peitteleminen. Nykyistäkin valtiollista

tilannetta arvioitaessa on muistettava se tosiasia, että suuri osa sodasta ja sen aikana suoritetuista rikoksista vastuussa olevista porvarillisista johtajista ja poliitikoista on yhä edelleen puolueidensa ja valtiollisen elämämme johtavilla paikoilla ja varmaan mielellään seuraavat vanhoja tottumuksiaan jos heille siihen tilaisuus tulee. Heille nykyinen demokratia merkitsee kansan alistamista suurpääoman riistoon ja heidän poliittiseen komentoonsa.

# VÄKIVALTA JA SEN UHKA SODANJÄLKEISESSÄ SUOMESSA

Äärioikeistolaisen politiikan kokema tappio toisessa maailmansodassa Neuvostoliittoa vastaan aloitti uuden aikakauden kansamme historiassa. Vuonna 1944 syyskuun 19 päivänä maassamme valtaa pitävien ainesten oli pakko allekirjoittaa välirauhansopimus Neuvostoliiton kanssa. Sen seurauksena vankiloiden ja keskitysleirien ovet avautuivat, nääntyneet sotilaat pääsivät rauhantöihin, salaisina toimineet vasemmistojärjestöt astuivat julkisuuteen, vainotut vastarintataistelijat saivat palata turvallisesti koteihinsa ja työpaikoilleen ja maamme politiikan kurssi oli muutettava rauhaa ja demokratiaa kohti.

## Mistä oli kysymys?

Tapahtumat otettiin kansamme keskuudessa myrskyisästi vastaan. Työkansa näki vapauden ajan koittaneen, mutta mustat taantumusainekset kiristelivät hampaitaan ja hautoivat kostoa. Kysymys oli eräiden perustus-

laillisten oikeuksien toteuttamisesta, nimenomaan sel-laisista lain pykälistä, jotka antoivat kansalle eräitä alkeellisimpia oikeuksia ja ulottivat demokratiaa yli sen ahtaan piirin, johon se vuodesta 1918 lähtien oli ollut suljettuna. Nämä oikeudet kansa oli taistelullaan hankkinut, mutta luokkasodan jälkeen ne mitätöitiin, vaikkakin valkoinen valta kirjasi ne muodollisesti maan perustuslakiin. Kysymys ei ollut suinkaan vallan siirrosta eikä siihen verrattavasta asiasta, vaan porvaril-lisen demokratian toteuttamisesta, mutta siinä olikin sulattamista fasistiselle oikeistolle.

Nyt kaivettiin esiin tämä valtiovallan ullakolle kaiken romun sekaan kätketty asiakirja, jossa mm. oli seuraava kohta:

### **SUOMEN HALLITUSMUOTO**

annettu Helsingissä heinäkuun 17 päivänä 1919

#### **10 pykälä**

Suomen kansalaisella on sanan vapaus sekä oikeus kirjoituksen ja kuvallisen esityksen painosta julkai-semiseen kenenkään sitä ennakolta estämättä, niin myös oikeus edeltäpäin lupaa hankkimatta kokoon-tua keskustelemaan yleisistä asioista tai muussa lu-vallisessa tarkoituksessa sekä perustaa yhdistyksiä tarkoitusten toteuttamista varten, jotka eivät ole vastoin lakia tai hyviä tapoja.

### **Kansalle vapautta, harvainvallalle pakkoa**

Tuskinpa moni on ajatellut, mikä hirtehin huumori tätä tapausta värittää. Neuvostoliitto, jota oli vuosikym-menet haukuttu maaksi, jossa ei mukamas ole ihmisoi-keuksia eikä demokratiaa ja josta kaiken pahan sanottiin

olevan lähtöisin, pakotti Suomen, ”korkean läntisen sivistysmaan” noudattamaan itse laatimiaan lakeja. Maamme valtiaat olivat uhranneet 79 043 ihmishenkeä välttyäkseen tästä. Satoja ihmisiä oli lisäksi teloitettu, rääkätty kuoliaaksi ohranan pidätysseleissä, vankiloiden ja keskitysleirien eristysmuurien takana.

Lupaukset, voivottelut ja salaiset uhkailut eivät autta-  
neet, oli tullut pakko antaa kansalle osa sille kuuluvia oikeuksia. Sana PAKKO on kirjoitettava suurilla kirjaimilla, sillä se merkitsi elämää, vapautta ja uuden ajan alkua.

Suomen kansan perusoikeudet niin kuin ne Suomen omaan lakiin oli kirjoitettu, vahvistettiin Pariisissa allekirjoitetulla rauhansopimuksella, jossa sanotaan mm.:

## **II OSA II LUKU 6. ARTIKLA**

Suomen on ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin taatakseen kaikille Suomen oikeudenkäyttöpiirissä oleville henkilöille rotuun, sukupuoleen, kieleen tai uskontoon katsomatta oikeuden nauttia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, joihin sisältyvät sananvapaus, paino- ja julkaisuvapaus, vapaus poliittisiin mielipiteisiin sekä kokoontumisvapaus.

## **Pistinuukaa vähennetään**

Näillä toimenpiteillä annettiin kansallemme sen kaipaamat ja sille kuuluvat kansanvaltaiset perusoikeudet, joiden luomissa olosuhteissa sillä on mahdollisuus kehittää edelleen yhteiskunnallisia ja valtiollisia olojaan. Samaan aikaan vähennettiin sitä oikeiston harjoittamaa väkival-  
lan uhkaa, jolla siihen saakka oli demokratia mitätöity:

julistettiin laittomiksi ja hajoitettiin suojeluskunta sekä joukko muita sotilaallisia, sotilaallisuuslaitoksia ja fasistisia järjestöjä. Saman rauhansopimuksen 8 artiklassa Suomen hallitus lupasi olla sallimatta niiden uudelleen muodostamisen. Rauhansopimuksen sitä koskeva kohta kuuluu seuraavasti:

#### **8 ARTIKLA**

Suomi, joka välirauhansopimuksen mukaisesti on ryhtynyt toimenpiteisiin hajoittaakseen kaikki Suomen alueella toimivat fasisminluontoiset, sotilaalliset tai sotilaallisuuslaitokset sekä muut järjestöt, jotka harjoittavat Neuvostoliitolle tai muille Yhdistyneille Kansakunnille vihamielistä propagandaa, sitoutuu olemaan vastaisuudessa sallimatta senlontoisten järjestöjen olemassaoloa ja toimintaa, joiden tarkoituksena on kieltää kansalta sen demokraattiset oikeudet.

### **Väkivallan uhka kulissien takana**

Tarkastellessamme edellä mainittua rauhansopimusta on todettava, että sen sananmuoto ja tarkoitus on selvä ja hyvä. Mutta sopimuksen heikko puoli on siinä, että se ei määrännyt Suomen armeijan puhdistusta fasistisista aineksista, vaikka se sisälsi militarismia rajoittavia määräyksiä. Armeijamme johtopaikoille jäivät samat fasistiset upseerit, joiden uskollisuuteen ja väkivaltaisiin taipumuksiin luottaen oikeisto oli riistänyt kansalta sen oikeudet.

Suomen kansan olisi pitänyt jatkaa siitä, mihin rauhansopimus päättyi, mutta se ei sitä tehnyt. Maamme olojen kansanvaltaistaminen jäi puolitiehen ja hidastui.

Fasismi oli saanut tainnuttavan iskun, mutta se eli. Heti välirauhansopimuksen jälkeen ja jo sitä ennen fasistit ryhtyivät luomaan laajaa asekatkenta- ja sissijärjestöä. Armeijan kenraalien johdolla katkettiin armeijan aseita ja räjähdysaineita sekä laadittiin kapinasuunnitelma. Tämän rikollisen puuhan takana olivat maamme oikeistopiirit ja Hitler-Saksan pahamaineinen vakoilujärjestö. Kerrotaan, että myös eräiden liittoutuneiden valtioiden — jotka pelkäsivät Neuvostoliiton vaikutuksen kasvua — agentit rohkaisivat suomalaisia fasisteja hämärissä puuhissaan. Organisaation paljastamisen ja purkamisen yhteydessä asekatkijat esittivät tekojensa motiiviksi uhkan, että Neuvostoliitto miehittää Suomen, jolloin olisi aloitettu sissisota neuvostoarmeijaa vastaan. Sitten herrat kenraalit ovat julkisesti tunnustaneet, että tarkoitus olikin estää mahdollinen työväen vallankumous. Joka tapauksessa oikeisto kenraaleineen rikkoi rauhansopimusta ja valmistautui uuteen väkivaltaan omaa kansaamme vastaan.

## Salaisia väkivaltajärjestöjä

Asekatkentaorganisaation lisäksi useissa maamme kaupungeissa perustettiin porvarillisen nuorison terroristisia salaliittoja, joilta sittemmin takavarikoitiin aseita, räjähdysaineita, murhattavien luetteloita, poltettavaksi suunniteltuja työväen toimitalojen piirustuksia ym. materiaalia. Helsingissä tuholaistoiminta johti pomminheittoon "Kommunistin" toimitukseen ja olisi ilmeisesti joutanut vieläkin vakavampiin tuhotöihin, mutta työväenjärjestöjen voimakas asioihin puuttuminen pani hulikaanit varovaisiksi.

Tällaisia salaliittoja ja terrorikoplia syntyi oikeiston revanshihengen ja kostokuiskuttelun ilmapiirissä, ja äärimmäinen oikeisto pyrki määrätietoisesti teettämään nuorisollaan tekosia, joista sen sairaalloinen viha ja tappion häpeä ammensivat tyydytystä.

Kiinteämpää ja määrätietoista fasistista toimintaa jatkettiin suojeluskuntien salaisella toiminnalla. Suojeluskuntalaisillahan oli edelleen aseita ja uusia hallussapitoja kantolupia annettiin. Sillekin toiminnalle nousi tie pystyyn ns. Laihian suojeluskuntaskandaalin jälkeen syyskuussa 1948. Paikallinen suojeluskunta katsoi aikansa koittaneen esiintyä melko julkisesti ja ammuskeli päivisin ampumaradalla kaikilla sotilasaseilla, ja jäsenet esiintyivät suojeluskuntapuvuissa. Se johti Neuvostoliiton hallituksen antamaan huomautukseen Suomen hallitukselle. Fasistit olivat kiiruhtaneet liikaa, vielä ei ollut niiden odottama esiintymisen aika.

Suomen oikeistoaineokset olivat tottuneet säätelemään valtiollisia ja yhteiskunnallisia olojamme aseiden avulla eivätkä tunnustaneet tehneensä mitään virhettä. Mutta kun tie suojeluskuntien toiminnan jatkamiselle entisessä muodossa oli poikki, lähdettiin etsimään uusia muotoja.

## **Konepistoolien puheenvuoro**

Ennen kuin jatkamme oikeiston salaisten ja julkisten väkivaltajärjestöjen paljastamista, on pysähdyttävä katsomaan mihin väkivalta käytännössä oli päässyt.

Kemijokisuun erottelutyömaan työläiset olivat ryhtyneet lakkoon puolustaakseen palkkaansa sen alentajia vastaan. Lakkolaiset lähtivät mielenosoitukseen elokuun 18 päivänä 1949. Mitä sitten tapahtui siitä lainaamme otteita teoksesta "Oikeus konepistoolin piipussa":

**"Poliisit heittivät kansanjoukkoon kaasupommeja. Yksi räjähti Akseli Luukisen rinnalla, toinen Ilmari Räsäsen kädessä, kun hän kumartui tunnustelemaan jalkoihinsa lentänyttä esinettä. Monet sokaistuivat kaasusta. Toiset kaatuivat pampuniskuista, toiset sotkeutuivat jalkoihin ihmisten pyrkiessä pakoon. Pistoolien paukkeeseen yhtyi pian konepistoolien rätinä. Kuulat iskivät maantiehen, vinkuivat yli päiden."**

Oikeisto oli jälleen käyttänyt puheenvuoron perinteelliseen tapaansa työläisiä vastaan, työläisiä, jotka taistelivat vaatimattoman toimeentulonsa puolesta. **Kaksi työläistä, Anni Kontiokangas ja Feliks Pietilä ammuttiin Kemi-yhtiön toimesta ja sosialidemokraattisen hallituksen määräyksestä.**

Vuotta aikaisemmin oli jo Helsingissä tapahtunut työläisten pahoinpitelyjä Arabian työläisten lakon aikana, mutta ei sentään murhia. Niihinkin oli valmistauduttu, sillä armeijan paikalliset joukko-osastot olivat täydessä valmiustilassa lakon aikana.

Samoin armeijan varuskunnille annettiin valmiustilamääräys yleislakon aikana 1956, jolloin palkkatyöväki lähti vaatimaan sille kuuluvaa hyvitystä hintojen korotuksista. Armeija oli joka hetki valmiina aloittamaan aseellisen toiminnan lakkolaisia vastaan. Niin pitkälle hallitus ei kuitenkaan lähtenyt oikeiston kehoituksista huolimatta, sillä se tiesi saavansa vastaansa koko kansan ja synnyttävänsä tilanteen, josta se ei olisi äärioikeistolaisine ohjaajineen kastumatta selvinnyt. Sensijaan se käytti poliisivoimaa. Suurempia kahinoita ei kuitenkaan syntynyt lakkolaisten harkitsevan ja omien järjestöjen käyttäytymisohjeiden noudattamisen ansiosta.

Kuitenkin hallitus lähti toteuttamaan lakon jälkeen oikeistolaista kosta ja syntyi joukko oikeusjuttuja, joissa lakkolaiset saivat tuomioita.

Niin Kemin, Arabian kuin yleislakonkin aikaiset tapaukset todistivat että armeija ja poliisi valtiovallan väkivaltakoneistoina ovat suurtyönantajain ja omistavan luokan käytettävissä. Niiden selvä luokkaluonne paljastui jälleen Suomen kansalle.

Jos nämä valtiovallan elimet olisivat luokkienvälisessä taistelussa erillään olevia laitoksia tai luokkien yläpuolella, kuten usein kuulee oikeiston selittävän, eivät ne olisi millään tavalla reagoineet näihin tapahtumiin. Jos ne olisivat kansan puolella, niin ne eivät esiintyisi sitä vastaan, vaan kansan sortajia ja riistäjiä vastaan. Asetelma on yksinkertainen ja selvä eikä jätä ketään arvaamaan, ketä valtiovallan väkivaltakoneisto puolustaa ja ketä vastaan se on.

## **Mieli on altis ja liha heikko**

Edellä mainitulla tavalla voidaan luonnehtia oikeiston taipumusta ja halua väkivaltaan kansaa vastaan laeista piittaamatta. Sama voidaan ilmaista myös sananlaskulla: "Pakkaa kuin sika valakiaan". Niinpä yleislakon aikana vanhat IKLn johtomiehet yrittivät herätellä eloon niin rikkuri- kuin terroriliikettäkin "Lainturva"-nimisellä järjestöllä ja pitivät "maakunnan miesten" kokouksia 30-luvun tyyliin. Vielä pidemmälle he menivät valmistautuessaan vuoden 1962 pidettyihin presidentinvaaleihin. Silloin oikeiston toimesta muodostettiin Honka-liitto tarkoituksella nostaa presidentin paikalle oikeiston sätäkynukke

Honka ja romuttaa Paasikiven linjaa noudattava ulkopoliittikka ja palata sisäpolitiikassa mustaan lapualaisaikaan. Taantumuksen oli kuitenkin pakko luopua suunnitelmistaan, sillä eräät ulkopoliittiset tapahtumat ja kansan voimakas vastarinta nostivat muurin väkivallan eteen. Oikeiston voimat osoittautuivat kansanvallan voimia heikoimmiksi, mutta halu uusiin yrityksiin jäi.

## **Reserviupseerijärjestöistä suojeluskuntien työn jatkajia**

Historia kertoo, että esimerkiksi ensimmäisen ja toisen maailmansodan jälkeisissä tapahtumissa kaikissa niissä maissa, joissa kansa nousi vaatimaan ihmisoikeuksia, käytettiin sitä vastaan armeijan upseereista ja reservin upseereista muodostettuja iskujoukkoja ja upseerijärjestöjä. Upseerit ovat saaneet hyvän sotilaskoulutuksen, ovat tottuneet enemmän tottelemaan kuin ajattelemaan ja ovat kapitalistimaissa aina uskollisia suurelle rahalle, joka on heidän käsityksissään ensimmäisellä arvosijalla. Myös Suomen oikeisto tiesi nämä asiat.

Reservin upseerien liitto oli jäänyt lakkauttamatta välirauhansopimuksen määräämissä jälkiselvittelyissä, vaikka se olisi täyttänyt kaikki lakkauttamisnormit. Nyt kun suojeluskuntien toimintaa ei voitu enää jatkaa entisissä puitteissa, valjastettiin tämä upseerijärjestö tähän tehtävään. Myöhemmin sen rinnalle samaa tehtävää täydentämään perustettiin Reservin aliupseerien liitto.

Molemmat liitot on organisoitu sotilaalliseen tapaan ja niiden piirijako noudattaa samoja rajoja armeijan piiriorganisaation kanssa. Järjestöillä on eri aselajien mukaisia jaostoja, kerhoja ja osastoja. Järjestöjen oman ilmoi-

tuksen mukaan niillä on 300 paikallisosastoa, 20 järjestöpiiriä ja yli 60 000 jäsentä.

Lisäksi ainakin Reservin upseerien liitolla on erikoiselimä, joiden avulla tunkeudutaan mm. koulujen opetustyöhön ja harjoitetaan yhteistoimintaa oikeistojärjestöjen kanssa. Paikalliosaston virallinen johtoelin on vain muodollinen, sillä tosiasiallinen poliittinen suunnitteleva johto on kätkeytynyt jonkun erikoisjaoston nimien taakse. Ainakin joissakin tapauksissa n.s. jääkärijaosto on tällainen eikä siihen pääse kuin poliittisesti täysin luotettavat henkilöt, jotka eivät "huutele" asioista.

Naisjaostot vastaavat lakkautettua lottatoimintaa ja niilläkin on omat piirielimensä.

Järjestön piirissä kuiskaillaan "julkisena salaisuutena", että jokaisella reserviupseeripiirillä on liikekannallepanosuunnitelma "eräitä tapauksia" varten.

Niin reservin upseerit kuin reservin aliupseeritkin saavat, jos he ovat liittonsa jäseniä, esteettä aseiden hallussapito- ja kantolupia. Lisäksi järjestöillä on omia aseita.

Vertailun vuoksi mainittakoon, että äskettäin eräs helsinkiläisen työväentalon vahtimestari, joka on asevelvollisuutensa suorittanut ja osaa käyttää asetta, on harmitseväinen ja kaikin puolin moitteeton henkilö, haki aseenkantolupaa, mutta ei saanut. Yleensä ne evätään vasemmistotyöläisten järjestöihin kuuluvilta ihmisiltä, vaikka anomukset olisivat kuinka pätevästi perusteltuja.

Järjestöjen jäsenhankinta tapahtuu osaksi jo armeijassa ennen asevelvollisuusajan loppumista. Ellei armeijassa onnistuta asianomaista taivuttamaan järjestön jäseneksi, tapahtuu se myöhemmin pakotuskeinoja ja houkutuksia käyttäen. Niinpä näissä järjestöissä on paljon jäseniä, jotka eivät ole liittyneet niihin vakaumukselli-

sista syistä, vaan edellä viitatuissa olosuhteissa tekemättä selvää itselleen, minkälaiseen poliittiseen joukkokuntaan ovat menneet mukaan.

Usein on väitetty, että kun näin on, niin "väkisin metsään viety koira ei hauku". Väitteen osoittaa vääräksi käytäntö. Esimerkiksi suojeluskuntaan hankittiin jäseniä samalla tavalla, mutta siitä huolimatta se muodosti koko fasistisen järjestelmän lujimman tuen. On muistettava, että nämä jäsenet ovat jatkuvan propagandan kohteena, jota auttaa halu saada pitää työpaikkansa ja päästä urallaan eteenpäin. Ja kun aika tulee — jos tulee — jollain suuren rahan valtiat kotsovat sopivaksi asettaa tämän yksityisarmeijansa toimimaan, menee mukana koko jäsenistö. Niin tapahtui suojeluskunnassa ja niin tapahtuu näissä upseerijärjestöissäkin, ellei niitä sitä ennen lakkauteta.

On syytä korostaa, että vaikka tavallinen rivijäsen ei kykenekään vaikuttamaan kummankaan reserviupseeriliiton johtoon, niin jokainen jäsen on kuitenkin vastuussa järjestönsä toiminnasta, koska sen jäsenyydellään hyväksyy.

Järjestöjen johto ja johdon rinnakkaiselin, valtuuskunta muodostuvat pesunkestävistä natseista, kokoomuslaisista vuorineuvoksista, suurpankkien ja suurfirmojen johtomiehistä. Sisärengas esittää vuosikokouksille valmiit listat johtaelinten kokoonpanosta ja jäsenistölle ei anneta valinnan mahdollisuutta.

## **Hämäystemppu ja uusi uskollisuudenvala natsismille**

Vuoden 1965 vuosikokouksessa Reservin upseerien liitto oli pakotettu vaihtamaan puheenjohtajaa. Liiton toi-

minta oli saanut niin huonon maineen ja se oli niin kovan ulkopuolisen painostuksen kohteena, että pieni hämästemppu oli välttämätön. Puheenjohtaja Lauri Tuikiainen pyysi eroa ja hänen tilalleen valittiin jo johtoelimissä oleva Aarre Santavuori. Samanaikaisesti liitto antoi julkilausuman, jossa se vakuutti lojaalisuuttaan valtiosopimuksillemme. Mutta samaan hengenvetoon se otti komennon takaisin. Liiton virallinen äänenkannattaja Reservin upseeri-lehti kirjoitti heti vuosikokouksen jälkeen:

**"Talvisodan keskeinen asema maanpuolustuksemme historiassa onkin juuri siinä, että se osoittaa mihin asti on päästy ja on tarvittaessa vastakin päästävä".**

Päämääriä on edellä mainittua selvemmin vaikea luonnehtia. Lausumaan sisältyvä uhkaus on ilmeisesti tarkoitettu selventämään asioita niille jäsenille, jotka ottivat vuosikokouksen julkilausuman täydestä. Perustelusti voidaan todeta, että natsilainen ja neuvostovihamielinen sotaprovokaatiohenki elää ja kukoistaa Reservin upseerien liitossa vielä 60-luvun puolivälissä.

Jokainen käsittää, että tällaisten rauhansopimuksenvastaisten järjestöjen uhka kansamme turvallisuutta vastaan kasvaa yhä kiristyvässä maailmantilanteessa.

## **Itsestäänkuoleva vaiko lopetettava?**

Julkisessa sanassa on esitetty lausuntoja, että reserviupseeriliitot automaattisesti muuttuvat ja ehkä lakkaavat olemasta, koska niiden vanhat natsihenkiset johtajat ja muutkin jäsenet poistuvat elämästä luonnollista tietä ja nuoret upseerit ja aliupseerit eivät enää kannata natsilaisia revanshiaatteita, vaan ovat demokraatteja.

On ilmeistä, että kehitys kulkee tuohon suuntaan, mutta kansamme turvallisuudesta vastuuta tuntevat kansalaiset eivät voi jäädä kymmeniksi vuosiksi odottamaan, mitä herrat natsit ehtivät tilaisuuden tullen tehdä ennen kuolemaansa. On lisäksi aivan selvä asia, että niin kauan kuin monopolikapitalistit hallitsevat tässä maassa, niin kauan he huolehtivat järjestöjensä olemassaolosta ja etujensa ajajien jälkikasvusta.

## Järjestöjä tungokseen asti

Suurpääomaa ei tyydytä se, että se on muodostanut edellä mainituista järjestöistä aseellisen luokkakaartinsa, vaan se on perustanut myös tavallisia ruotupalveluksesta vapautuvia varten Kilta-järjestöjä. Nämä järjestöt on organisoitu aselajien ja joukko-osastojen mukaan. Niiden toiminta ei kuitenkaan aktiivisuudessa ole verrattavissa mainittuihin upseerijärjestöihin, sillä tavallisen sotamiesaineuksen muodostavat pääasiassa työläis- ja talonpoikaisnuoret, joiden suhde natsismiin ja militarismiin on toinen jo heidän sotilasasemansa, siviilikasvatuksensa ja yhteiskunnallisen asemansa vuoksi. Tästä johtuen Kilta-järjestöjen jäsenmäärä on suhteellisen pieni.

Mielenkiintoisena seikkana on mainittava, että eräät maalaisliiton johtomiehet tavoittelevat näistä järjestöistä omaa kaartiaan, joka heidän mielestään olisi jonkinlainen tasoittava tekijä monopolipohattain reserviupseerijärjestöjen rinnalla ja niiden vastapainona. Tavoittelu ei ole kuitenkaan johtanut tuloksiin. Siellä missä on Kiltajärjestöjä, siellä niiden johtopaikoille on kiivennyt mainittujen upseerijärjestöjen jäsenet. Tavallisella ruotumiehellä ei ole niiden johtoon mitään sananvaltaa.

Edellä mainittujen järjestöjen lisäksi natsilaista, kiihkokansallista ja saksalaisystävällistä propagandaa harjoittamaan on muodostettu joukko erilaisilla nimillä varustettuja järjestöjä, kuten SS veljesapu, Sotaveteraanien huolto ja monia muita, joista useat vastaavat lähinnä lakkautettua Aseveliliittoa.

## Salaliitot

Toukokuun puolivälissä v. 1965 paljastettiin Ruotsissa natsilainen salaliitto, jonka aikomuksena oli saattaa Ruotsissa voimaan Hitlerin mallin mukainen fasistikomento. Järjestön johtaja Björn Lundahl pidätettiin Haaparannassa, jonne hän oli saapunut tapaamaan suomalaisen sisarjärjestön yhdysmiestä. Järjestöllä oli aseita päämajassaan ja Gävlen ulkopuolella salainen asekatko. Kotitarkastuksessa salaliiton päämajasta takavarikoitiin tuhottavaksi aiottujen juutalaisten nimiluettelo ja paljon muuta raskasta aineistoa. Kuulusteluissa selvisi mm. että armeijan korkeimpia upseereita oli yhteistyössä salaliiton kanssa, mutta nimet pidettiin salassa.

Oli luonnollista, että tällainen uutinen hätkähdytti ihmisiä Pohjanlahden tälläkin puolella. Mutta paljon enemmän hätkähdytti suojelupoliisin päällikön, poliisineuvos Alhavan heti Ruotsin tapahtumien tiedoksitulon jälkeen antama lausunto, jossa hän suoralta kädeltä vakuutti, että Suomessa ei ole mitään vastaavanlaista toimintaa, vaikka festivaalien aikana tuollaisten ainesten toimesta järjestettiin Helsingissä mellakoita ja sitä ennen ja sen jälkeen räjäyteltiin pommeja mm. Koiton talossa Helsingissä, yritettiin provosoida rähinöitä Kulttuuritalon edustalla, koko maassa levitettiin hakaristilappusia ja

useaan kertaan lähetettiin ilmapalloissa Neuvostoliiton alueelle natsilaisia lentolehtisiä.

Poliisineuvos Alhavan lausunto oli todella hämmästyttävä ja synnytti kansalaisten mielissä johtopäätöksiä, joiden mukaan kansan valppauden natsismia kohtaan tulee olla huomattavasti korkeampaa luokkaa kuin herra poliisineuvoksella.

## **Rotat esiin koloistaan**

On ilmeistä, että juuri poliisineuvos Alhavan lausunto viritti kansalaisten valppauden ja rotat paljastuivat koloissaan — eivät tosin vielä kaikki, mutta osa kuitenkin. Niinpä on todettu, että natsilaisia salaliittoja on useissa maamme kaupungeissa ja maaseutupaikkakunnilla, kuten esim. Helsingissä, Lahdessa, Joensuussa ym. kaupungeissa, Ahvenanmaalla ja mantereen maaseutupaikoissa.

Lahdessa tällainen järjestö käytti nimeä ”Suomalaisen työn rintama”. Se perustettiin viitisen vuotta sitten. Opiskelevan nuorison lisäksi siihen kuului vanhempaakin väkeä, varsinkin tukijoina ja ohjaajatarkoituksessa. Järjestöllä oli soluja lähimaaseudulla. Sen jälkeen kun sen jäseniä muutti Helsinkiin, toimi järjestö siellä ja piti kokouksiaan mm. Primulan kabinetissa. Myöhemmin järjestö rekisteröityi ja toimi julkisesti. Sillä oli oma hakaristitunnus ja natsilaistyylinen vala, jonka jäsenet vanhoivat.

Vuoden 1959 seutuvilla perustettiin Helsingissä ”Kansallinen iskuryhmä”-niminen salaseura eli KI, jolla oli hakaristinauhut ja järjestöpuku. Se järjesti mm. tappeilyryityksiä Kulttuuritalon edustalla ja levitti natsilaisia lentolehtisiä. Järjestöllä tiedetään yhä vieläkin olevan aseita.

Suopo on usean vuoden ajan ollut näistä salaseuroista tietoinen, mutta ei ole ehkäissyt niiden toimintaa, vaikka pommiräjähdyksiä ym. hulikaanitekoja on suoritettu.

## **Saksan natsien ohjauksessa**

Näillä ryhmillä on erittäin läheiset suhteet maamme muuhun äärioikeistoon ja Länsi-Saksassa toimiviin natsilaisiin järjestöihin, joista ne ilmeisesti saavat ohjeensa. On selvää, että asiaa ei voida painaa villaisella, vaan on selvitettävä, kuinka pitkälle ne ovat menneet valtiopetoksellisissa vehkeilyissään ja mitä kaikkia tehtäviä ne ovat saaneet Länsi-Saksan järjestöiltä.

Erityisen merkittävää on selvittää, mitä eräät länsisaksalaiset korkeat upseerit ovat täällä puuhanneet ottaessaan yhteyksiä sekä näihin salaseuroihin että rekisteröityyn SS veljesapuun.

On myös syytä pitää muistissa, että reserviupseerijärjestöillä on vuosittain yhteisiä kokouksia NATO-maiden upseerijärjestöjen kanssa ja näissä kokouksissa on käsitelty puolustuslaitoksellemme kuuluvia asioita.

## **Vakava vaara**

Liioittelematta voidaan sanoa, että suomalaiset natsijärjestöt, niin julkiset kuin salaisetkin muodostavat vakavan vaaran, joka on ajoissa estettävä. Bundeswehrin korkeimmalla johdolla ja NATO:lla on selvä suunnitelma Suomen suhteen mahdollisen sodan syttyessä. Muistaakamme vain NATO:n Itämeren laivasto, joka nimenomaan rakennettiin kykeneväksi liikkumaan Ahvenanmeren ja Pohjanlahden matalissa saaristovesissä.

## Mitä tekevät salaiset agentit?

Edelleen tiedetään, että Pohjois-Suomessa useilla paikkakunnilla on yksityisillä henkilöillä — ehkä järjestöilläkin — salaisia yhteyksiä Länsi-Saksaan. Tiedetään myös, että länsisaksalaisilla on erityisen suuri mielenkiinto maamme pohjoisia osia kohtaan. Heitä kulkeksi kenenkään valvomatta yksityisinä ”turisteina” ja ryhminä varsin runsaasti. Mm. Kuusamossa tiedetään olleen kokonaisen ryhmän, joka käyttäytyi varsin epäilyttävästi ja tuns melkoista vetovoimaa Neuvostoliiton rajaa kohtaan.

## Ei ole mitään ihmettelemistä

Monet saattavat ihmetellä, miten vielä tällä vuosikymmenellä esim. opiskeleva nuoriso viehätty rikolliseen natsitoimintaan, vaikka hitleriläisten karnevat rikokset pitäisi olla kaiken kansan tiedossa. Ihmettelemisen syytä ei kuitenkaan ole, sillä esim. kouluissa ei näitä kysymyksiä selvitetä todenperäisesti, ei oppikirjoissa eikä luennoissa — poikkeuksia lukuunottamatta. Esimerkiksi oman maamme natsikautta kaunistellaan oppikirjoissa ja yleensäkin se kuitataan lyhyillä, mahdollisimman mitään sanomattomilla riveillä. Näin ei nuoriso pääse asioista selville. Sen lisäksi reserviupseerijärjestöjen toimesta on pidetty koulujen opettajien kanssa ”maanpuolustuksen” neuvottelupäiviä, joissa opettajia on neuvottu sotaisen kasvatuksen harjoittamisessa siten, että Lapuanliike kuvataan todella isänmaallisena liikkeenä, samoin suojeluskunnat, ja Suomen Neuvostoliittoa vastaan käymät sodat puolustussotina, joihin maamme jou-

tui maailmanpolitiikan pyörteiden vetämänä. Reserviupseerijärjestöjen opettajille antamat ohjeet sisältävät törkeää historian väärennystä, rikosten salaamista, kiihkokansallista myrkkyä, natsismin ihailua ja vihaa Neuvostoliittoa kohtaan muotoiltuna uudella tavalla, mutta sisällöltään entisenä. On ilmeistä, että tässä on pääsyy nuorison ja vanhemmankin väen viehättykseen rikollista toimintaa kohtaan.

Varsinaisen kouluopetuksen ohella samanlaista rikollista työtä tehdään partiojärjestöissä ja erilaisissa "maanpuolustus"-tilaisuuksissa kouluissa olevien "sankaritaulujen" äärellä.

Oman raskaan lukunsa muodostavat erilaiset asevelitilaisuudet, joissa jopa armeijan aktiiviupseerit esiintyvät samanlaisten tunnusten puolesta.

Mielenkiintoisen lukunsa muodostaa myös se, kuka rahoittaa natsilaista salatoimintaa ja mistä rahaa edelleen virtaa. Lentolehtiset ja aseet ovat melkoisten summien takana.

## **Valtio valtiossa**

Maan virallinen armeija ja koko puolustuslaitos on valtion väkivaltakoneisto, joka tukee hallituksen politiikkaa niin sisä- kuin ulkopolitiikankin alalla. Tämä on asian virallinen ja muodollinen puoli. Määritelmä armeijan tehtävästä ja olemuksesta muodostuu huomattavasti toisenlaiseksi, kun tarkastelemme asiaa tosiasioiden pohjalta — joista jo edellä on kerrottu — piittaamatta virallisista fraaseista.

Suomen hallitus ja eduskunta ovat hyväksyneet rauhanomaisen rinnakkainolon periaatteen ja sanovat nou-

dattavansa ystävällistä politiikkaa mm. Neuvostoliittoa kohtaan. Mutta samaan aikaan armeijan kouluissa ja joukko-osastoissa tehdään aivan toisenhenkistä kasvatus-työtä. Lainaamme lyhyen otteen reserviupseerikoulun apulaisjohtajan, everstiluutnantti Latikan luennosta opitunnilla 3. 10. 1963:

"Rauhanehtoihin Neuvostoliitto määräsi suuret sotakorvaukset siksi, että Suomi ei pystyisi niistä selviytymään ja että tässä yhteydessä Neuvostoliitto voisi puuttua Suomen sisäisiin asioihin ja valloittaa Suomen, mikä v. 1944 jäi tekemättä... Suomessa on SKP, joka saa ohjeensa idästä ja jonka tehtävänä on vapaan yhteiskuntajärjestyksen kumoaminen ja idän tavoitteiden ajaminen täällä. Se haluaa hävittää itsenäisen Suomen. Aseenaan rauhanaate se äänestää maanpuolustusta vastaan... Rauhanomaisen rinnakkainolon propagandalla Neuvostoliiton ja Suomen suhteita esimerkkinä käyttäen heikennetään lännen puolustustahtoa, uskotellaan, että mitään vaaraa ei ole olemassa."

Myös useat armeijan kenraalit ja korkeat komento-tehtävissä olevat upseerit ovat lausuneet samanlaisia ajatuksia. Niistä on kirjoitettu niin paljon päivälehdissä, että enemmät lainaukset ovat tarpeettomia. Toteamme perustellusti, että armeijan johto ei ole ulkopoliitiikan kysymyksissä samaa mieltä hallituksen ja eduskunnan kanssa. Armeija, voimakas väkivaltakoneisto, on aatteellisessa ristiriidassa maan korkeimman johdon kanssa. Kun näin on, on johdonmukaista olettaa, että se ei ole sitä käytännönkään kysymyksissä, tilanteissa, jotka eivät ole sen suunnitelmiin sopivia.

Aikaisemmin jo totesimme, että armeijamme johdossa ei suoritettu minkäänlaisia puhdistuksia sen jälkeen, kun maamme irtautui saksalaisen fasismin talutusnuorasta. Tästä johtuen upseerikasvatus tapahtui fasisistisen ajan upseerien johdolla, joilla ei ollut halua eikä kykyä irtautua niistä vanhoista katsomuksista, joihin heidät oli kasvatettu. Näin everstiluutnantti Latikan esittämien käsitysten jatkuvuus tehtiin mahdolliseksi kaikessa vahingollisuudessaan.

Perinteet jatkuvat muussakin suhteessa. Upseerikouluihin ei yleensä vielääkään oteta henkilöitä, joilla on oikeistolaisista katsomuksista poikkeavia käsityksiä. Aliupseerikoulukomennukset ovat tästä jonkin verran poikenneet, koska arvostelun tuli on ankaraa.

Kenraalikunta, joka on tehnyt itseään tunnetuksi taantumuksellisilla kannanotoilla muissakin eikä vain sotilasasioissa, on pesunkestävää oikeistolaista joukkoa ja ainakin eräät heistä ovat suoraan sukulaisuussuhteissa sekä kotimaan että ulkomaiden suuriin omistajaperheisiin. Liioittelematta voidaan sanoa, että kenraalikunta on ilmatiiviisti suljettu kaikelta edistykselliseltä ajattelulta.

## **Irti kansasta**

Armeija ei ole vain irti kansasta, vaan se on asetettu vastakkain kansan kanssa. Asevelvollisuuslain I pykälässä sanotaan tämä asia näin:

„Isänmaan ja laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolesta on jokainen Suomen mies asevelvollinen”.

Kun tiedämme, että oikeiston isänmaallisuus on koko itsenäisyytemme ajan koostunut kiihkokansallisesta intou-lusta, vihasta itäistä naapurimaatamme kohtaan, seikkai-

luhengestä ja oikeudesta riistää omaa kansaansa, ei asevelvollisuuslain pykälä kykene ketään hämäämään.

## Toiveajattelua ja tosiasioita

Kansanvaltaisen ajattelutavan voimakas leviäminen opiskelevan nuorison ja nuoremman sivistyneistön keskuuteen on herättänyt valoisaa optimismia taantumuksen linnakkeiden murtumisesta. On esitetty teorioita porvarillisten puolueiden muuttumisesta sosialismia kannattaviksi ja pidetty luonnollisena armeijan hengen muuttumista kansanvaltaiseksi ilman taistelua ja siihen tähtääviä toimia. Niin kauniita kuin nämä käsitykset ovatkin, ovat ne pelkkiä toiveunia ellei niitä edellä määrätietoinen työ ja laajojen demokraattisten joukkojen yhteinen ja riittävän ponnekas toiminta.

On muistettava, että suurpankit ja monopolifirmat eivät peräänny askeltakaan ilman taistelua. Niin kauan kuin niillä on valta, niin kauan niillä on myös keinoja valvoa etunsa niin armeijassa kuin muissakin väkivallan elimissä.

Tosiasia on, että kehitys kulkee kohti laajempaa demokratiaa, mutta yhtä paljon on totta, että myös vastustus on kovaa. Siksi taistelu demokratian laajentamiseksi ei saa perustua toiveajatteluun, vaan asioiden todelliseen tuntemiseen.

## Uskonsa menettäneitä ja uusia yrittäjiä

Uudet asenteet nousevan sivistyneistön keskuudessa, joita varsinkin Ylioppilaslehti on rohkeasti esitellyt, ovat vaikuttaneet äärioikeistoon sekä masentavasti että innoit-

taen etsimään uusia keinoja pitääkseen nuoret oikeistolaisen väkivaltapolitiikan talutusnuorassa ja estääkseen kansanvaltaisten aatteiden leviämisen alueelle, jolla oikeisto on miltei yksinomaan hallinnut.

Oikeiston masennuksesta on tyypillinen esimerkki Kauppalehden kirjoitus 7. 12. 1962, jossa piispa Osmo Alaja sanoo mm:

"Aatteellisuus on kaiken luomisvoiman ja kulttuurin tae, mutta kun se loppuu, kulttuuri tuhoutuu sisältä päin... Me olemme menettäneet innostavat näyt, olemme menossa henkiseen masennukseen".

Kirjoituksessaan piispa Alaja sitten toteaaakin, että "politiikan normit ovat muuttuneet".

Myös Lahti-lehti, todettuaan saman asian, menetti uskonsa ja kirjoitti 22. 3. 1962:

"Viime aikoina on esiintynyt epäilystä siitä, olisiko isänmaallisuus ja sen kasvattaminen asemaamme soveliasta".

Mutta yrittänyttä ei laiteta, sanotaan sananlaskussa. Tuleen komennettiin Turun reserviupseerikerhon "torts-taikollegio", jonka kannanotot sittemmin aiheuttivat laajan keskustelun lehdistössä. Mm. Uusi Suomi oli pakotettu avaamaan palstansa mielipiteiden vaihdolle syksyllä 1964. Keskustelussa selvästi ilmeni, että äärioikeistolainen ideologia eli vakavan kriisin kautta eikä sota-intoilua voitu enää motivoida vanhoilla perusteluilla. Dosentti Jouko Siipi lausui tässä keskustelussa seuraavat, paljonpuhuvat sanat:

"...on harkittava, onko asiallista lainkaan kiinnittää huomiota esim. juuri isänmaallisuuden perusteluihin... Joltakin muulta kannalta saattaa olla epäilyttävää jos motiivina on esim. vain seikkailunhalu,

mutta aseellisen puolustuksen kehittämisen kannalta se motiivi on yhtä hyvä kuin muutkin”.

Dosentti Jouko Siiven kannanotosta ilmenee, että kun militarismin aatteellinen pohja on luhistunut, niin hukkuva tarttuu oljenkorteen ja hyväksyy ainoan käytettävissä olevan — seikkailunhalun.

Kustannusvirkailija Kauko Kare ei käsitä koko motiivipulan surkeutta, vaan kirjoittaa samassa keskustelussa täysin 30-luvun henkeen:

”Tässä vapauteen perustuva ’pluralistinen’ isänmaallisuus saa vastaansa totaalisen isänmaallisuuden, joka vaatii ehdotonta uskollisuutta kansallisille symboleille ja symbolihenkilöille...”

Kareen lausunnosta puuttuu vain, että hän olisi pannut loppuun huudahduksen: Heil Kosola ja Mannerheim!

Ajan aallokossa pahoin kolhiintunutta väkivaltahenkeä uudelleen kohentamaan muodostettiin sitten Henkisen maanpuolustuksen komitea. Se joutui heti alkuun sen kysymyksen eteen, että mistä otetaan motiivit. Viisaita päitä lyötiin yhteen ja tulokseksi muodostui mietintö, jossa sanotaan mm.:

”Varusmiehet tulevat palvelukseen lain velvoittamina. Sen tähden on koulutuksen kannalta varsin tärkeää saada varusmiehille motivoitua heidän palveluksensa ja koulutuksensa, ts. saada ne näyttämään heistä mielekkäältä ja ’tarpeelliselta’ ei ainoastaan heidän itsensä, vaan laajemmankin kokonaisuuden kannalta.”

Turhaan istui kallispalkkainen komitea ja kulutti valtion varoja, tulos oli plus miinus nolla. Motiiveja ei löytynyt, oli vain saatava näyttämään mielekkäältä se mikä ei näytä. On siinäkin ohje ja sen moraali !

Armeija kapitalistien ja nimenomaan oikeiston vallan takaajana ja toimeenpanijana ei enää nykyajan ihmisistä tunnu mielekkäältä eikä perustellulta. Yhä voimakkaampana nousee vaatimus, että armeijan on puolustettava kansaa ja sen demokraattisia oikeuksia sekä turvattava kansanvaltaisen kehityksen eteenpäinmenoa. Siksi militaristien oli pakko yhä etsiä uusia keinoja. Henkisen maanpuolustuksen komitean epäonnistuttua muodostettiin Henkisen maanpuolustuksen suunnittelukunta yrittämään paremmalla onnella. Tämä elin on julkaissut vihkosen nimeltään 6 päivää kansalaisajattelua. Siinä eversti Niilo Riuttala heittää kulissit menemään ja sanoo selvästi mistä on kysymys. Näin:

**"Rauhan turvaamiseen tähtäävää maanpuolustustamme emme me kuitenkaan halua rakentaa ajattelutalvallemme ja demokratiamme periaatteille vie-raassa rauhanturvaamishengessä, vaan omiin kokemuksiimme perustuvassa, nykyasemaamme soveltuvassa suomalaisessa maanpuolustushengessä (Harvennus alkuperäisessä tekstissä).**

**"Suomalainen maanpuolustushenki", joka on yhtä vanha määritelmä kuin Suomen armeija, koostuu kaikkea kansanvaltaisuutta ja edistyksellisyyttä vihaavasta ajattelusta ja ainoana tarkoituksena olevasta äärioikeiston vallan takaamisesta, ja sellaisena se on aikansa elänyttä. Motiivit jäivät edelleen löytämättä !**

## **Armeija kansan puolustajaksi**

Niin vastenmielisiä kuin kaikki väkivalta ja väkivaltakoneistot ovat, lieenee turhaa toiveajattelua, että armeijasta voitaisiin lähitulevaisuudessa vapautua. Sen asian

ratkaisevat suuret maailmantapahtumat. Kun siitä ei voida vielä vapautua, on ratkaistava kenen hyväksi me sitä ylläpidämme.

Nyt puolustuslaitos ja demokraattisesti ajatteleva kansa seisovat vastakkain, joka olotila on luonnon ja ristiriitainen, kun otamme huomioon kansanvaltaisen liikkeen voiman, sen tulevaisuudennäkymät ja sen tilanteen, joka syntyy, jos sodan voimat pääsevät irti.

On aiheellista syventyä viimeainittuun asiaan. Miten armeija kykenee puolustamaan maata, jos sen takana ei ole kansan kaikkalainen tuki? Miten käy, jos kapitalistinen ja sosialistinen maailma joutuvat aseelliseen yhteenottoon ja tässä kamppailussa Suomen armeija tehdyn sopimuksen perusteella on liittolaissuhteessa ja yhteisrintamassa Neuvostoliiton kanssa? Toimiiko armeijan johtokoneisto silloin sopimuksen ja kansan etujen mukaisesti, kun sen upseereista huomattava osa tuntee myötätuntoa päinvastaiseen suuntaan ja kun se on vannonut puolustavansa kapitalistista järjestelmää? Tai miten armeijan johto menettelee silloin, kun aika koittaa ja yhteiskuntajärjestelmän perustuksissa tehdään suuria muutoksia?

**Demokraattisten voimien on syytä riittävän ajoissa ottaa vakavasti nämä kysymykset.**

Toisessa maailmansodassa neuvostoarmeija selviytyi ylivoimaisilta tuntuvista vaikeuksista vain sen vuoksi, että kansa seisoi yhtenä miehenä sen riveissä ja tukena ja tunki joka hetki puolustavansa omaa asiaansa.

Armeijan asenne, tarkoitus ja tehtävät ratkaisevat sen, miten kansa siihen suhtautuu, ja se puolestaan sen, miten se kykenee selviytymään ulkoisen vaaran torjumisessa.

Suomessakin on välttämätöntä, että armeijan kapita-

listinen luokkaluonne muutetaan ja muodostetaan siitä kansaa ja edistyksellistä kehitystä puolustava mahti. Silloin ei armeija ole enää uhkana omalle kansalle, vaan se on armeija, johon kansa luottaa ja jota se tukee niin kauan kuin tuollaista laitosta tarvitaan.

## **Kansanvalta on kaikkivoittava mahti**

Tämän vihkosen lehdillä olemme osoittaneet kuka on vuosikymmenien ajan ollut väkivallan harjoittaja ja kuka väkivallan kohde. Vankilat, keskitysleirit, teloituskomennuskunnat ja jatkuva vaino eivät ole kyenneet sammuttamaan kansan rauhantahtoa ja pyrkimystä parempaan ja turvatumpaan elämään. Eikä rahavallan väkivaltakoneistot kykene sitä koskaan tekemäänkään. Julminkin terrorikomento murtuu aikanaan. Mutta niin kauan kuin kapitalismi hallitsee, niin kauan se yrittää painaa kansan ja kansanvallan rautakorkonsa alle. Sitä tarkoitusta varten ovat olemassa kaikki ne väkivaltajärjestöt, viralliset, epäviralliset, salaiset ja julkiset, joiden olemme todenneet tänäkin päivänä olevan olemassa.

Kehitys kansanvaltaa ja turvattua elämää kohti on yhtä varmaa kuin auringon nousu jokaisena aamuna. Meidän on huolehdittava siitä, että tämä kehitys tapahtuu esteittä, ilman väkivaltaa kansaa kohtaan. Siksi taantumuksen väkivaltajärjestöt on revittävä rikki ja edeltäpäin estettävä se toiminta, jota varten ne on perustettu. Armeijan ja poliisin johto on puhdistettava ja niiden luokkaluonne muutettava kansaa ja edistyksellistä kehitystä suojelevaksi. Kaikki tämä on tehtävä riittävän ajoissa, sillä se tulee huomattavasti raskaammaksi silloin, kun aseet jo puhuvat.

**Me voimme Suomessa tämän tehdä, kun kokoamme kansanvaltaiset rivit yhteen ja toimimme määrätietoisesti ja hellittämättä. Mikään oikeiston aseellinen voima ei kestä kansan yksimielisyyttä sitä vastaan. Kansanvalta on kaikkivoittava mahti !**

## Lähdekirjallisuutta

1. Georg Branting: Oikeudenkäyttö Suomessa.  
Oy. Työ Helsinki 1925
2. Uuno Hannula: Me teemme mitä tahdomme.  
Helsinki 1933
3. Pauli Martinmäki: Hyökkäys kansalaisvapauksia  
vastaan ja painovapauden supis-  
taminen v. 1930  
(Kansan Arkisto)
4. Ensio Hiitonen: Vääryyttä oikeuden valekaavussa.  
Hyvinkää 1953
5. Vihtori Kosola: Viimeistä piirtoa myöten.  
Lapua 1935
6. Arvo Kokko: Lapuan laki.  
Tieto kustannus Oy. Helsinki 1930
7. Nestori Parkkari: Väkivallan vuodet.  
Kansankulttuuri. Helsinki 1960
8. Nestori Parkkari: Suomalaisessa keskitysleirissä  
vv. 1940—44.  
Kansankulttuuri. Kuopio 1955
9. Antti Hyvönen: Suomen vanhan työväenpuolueen  
historia.  
Kansankulttuuri. Kuopio 1963
10. Erkki Salomaa: Tavoitteena kansanvalta.  
Kansankulttuuri. Kuopio 1964
11. C. O. Frietsch: Suomen kohtalon vuodet.  
Tammi. Helsinki 1945
12. Kerttu Murto-Kullervo Kaukonen: Oikeus konepis-  
toolin piipussa.  
Kansankulttuuri.  
Kotka 1950

13. Emme saa unohtaa.

Sodan ja fasisminvastainen työ r.y. Tampere 1964

14. Kipinästä tuli syttyi.

SKP. Yhteistyö. Helsinki 1958

15. 10 vuotta Suomen ja Neuvostoliiton ystävyyttä.

S N Seura. Pori 1954